

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET

**RENDFOKOZATI VIZSGA
TANANYAG**

TISZTHELYETTESEK RÉSZÉRE

Szerző: Dr. Tanács Tímea bv. ezredes, bv. főtanácsos
Horváth Ákos bv. alezredes, bv. tanácsos
Farkas Gábor bv. alezredes

Szakmai lektor: Dr. Tóth Tamás bv. altábornagy

Pedagógiai lektor: Sajóvölgyi Anett r. őrnagy

Szerkesztő: Kardosné Sárfi Mónika

Készült: 2016. október I. kiadás
2017. április II. kiadás
2019. október III. kiadás
2021. október IV. kiadás
2023. január V. kiadás

MÓDOSÍTÁSOK JEGYZÉKE:

Módosította	Verzió száma	Kibocsátás időpontja
Farkas Gábor bv. alezredes	II.	2017. április
Antal Ágnes bv. őrnagy	III.	2019.október
Farkas Gábor bv. alezredes	IV.	2021. november
Török János bv	V.	2023. január

TARTALOMJEGYZÉK

I. Általános ismeretek.....	6
A magyarországi börtönrendszer kialakulása.....	6
A büntetés-végrehajtási jog tárgya, alanya, rendszere.....	8
A büntetés-végrehajtási szervezet feladata.....	8
A szabadságvesztés végrehajtásának célja.....	9
A szabadságvesztés végrehajtásának rendje.....	9
Az európai börtönmodellekre jellemző alapelvek.....	11
A büntetés-végrehajtási szervezet felépítése.....	13
A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetése és tagozódása.....	14
A szolgálati jogviszony jellege.....	15
Rendfokozatok.....	15
Szolgálati jogviszony létesítése.....	17
Besorolás.....	18
A hivatásos állomány illetménye.....	18
Előmenetel.....	20
Teljesítményértékelés, minősítés.....	20
Egyenruha.....	21
Szolgálati igazolvány és jelvény.....	22
Elöljáró, alárendelt, feljebbvaló.....	22
A parancs.....	23
Szolgálati érintkezés szabályai.....	25
Titoktartási kötelezettség.....	25
Adatvédelem.....	25
Szolgálati időrendszer.....	26
Együttműködés.....	27
II. Szakmai szolgálati ismeretek.....	28
II/1. Biztonsági ismeretek.....	28
A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma.....	28
Az őrzés, felügyelet, ellenőrzés fogalma.....	29
A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány.....	30
Biztonsági intézkedések.....	32

A kényszerítő eszköz alkalmazásának általános feltételei.....	32
Az egyes kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó speciális szabályok	36
A bv. intézetbe történő be- és kilépés szabályai	41
II/2. Gazdasági ismeretek	44
A fogvatartottak ellátása	44
Elhelyezés	44
A fogvatartottak elkülönítése	45
II/3. Személyügyi ismeretek	47
Alapvető jogok korlátozása.....	48
A szolgálati viszony alanyai	48
Költségtérítések.....	48
Érdemek elismerése	49
Képesítési követelmények	50
Nyugdíj előtti rendelkezési állomány	50
Könnyített szolgálat	51
A rendőrség különleges foglalkoztatási állománya	51
A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei, etikai kódex	53
Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex	54
A Kódex tartalmát meghatározó alapértékek, elvárások	54
Általános erkölcsi követelmények	55
Magyar Rendvédelmi Kar.....	57
Becsületbíróóság	60
Korrupció elleni védelem.....	61
Nemzeti Védelmi Szolgálat	62
Jogszabálygyűjtemény	64
Irodalomjegyzék.....	65

I. Általános ismeretek

A magyarországi börtönrendszer kialakulása

A magyarországi börtönrendszer kibontakozását, fejlődését számos tényező akadályozta, melyek főként a nemesi előjogokban testesültek meg. A bebörtönzés költséges volt (épület, őrzés, élelmezés), e mellett elvonta a gazdaságtól a munkaerőt, nem számolhattak a nyilvános büntetések hatásaival, ráadásul a börtön nem volt elég szigorú a kor felfogásához képest.

A helytartótanács rendelete ellenére a nemesek nem áldoztak pénzt a börtönök létrehozására, így az első központi börtön (fenyítőház) magánkezdeményezésre jött létre *Szempci Fenyítőház* néven, melyet gróf *Eszterházy Ferenc* saját telkén és épületeiben létesített.

A börtönügy fejlődése dögölgve haladt, hibás központi döntésektől kísérve (szabadságvesztés töltésére sokszor alkalmatlan épületeket létesítettek), a dolog pikantériája, hogy némelyik még ma is börtönként funkcionál: pl.: Lipótvár, Ilava, Márianosztra, Vác). A kiegyezés (1867), majd az 1878. V. sz. tv. (Csemegi-kódex) adott lendületet a modern börtönrendszer kiépítésének. Többek között felépült a Szegedi Kerületi Börtön, a budapesti Királyi Gyűjtőfogház, a Soproni Fegyház. A század végén 9 országos, 65 törvényszéki és 313 járásbírósi fogház működött. A börtönügy századvégi virágkorát pezsgő börtönügyi irodalom, szellemi gondozás kísérte. Az első világháború után a trianoni döntést megszenvedte a Magyar Büntetés-végrehajtás is, hiszen elvesztette az országos intézetek 33%-át, a törvényszéki fogházak 64%-át, a járásbírósi fogházak 63%-át. Az I. világháború utáni időszak börtönügyi fejlődése teljesen megtorpant, sem a gazdaság helyzete, sem az uralkodó kriminálpolitikai szemlélet már nem kínált lehetőséget még a szolid börtönreformra sem. A börtönügy szakmai fejlődését az is hátráltatta, hogy az intézetek élére számos, a hadseregtől leszerelt tiszt került, elindítva az intézetekben dívó és máig károsan ható militáris szemléletet.

Tovább romlott a büntetés-végrehajtás helyzete a II. világháborút követő időszakban, különösen 1952-től, amikor a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM) vette át a börtönök felügyeletét és irányítását. Ekkor alakult meg a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP), és az elítélt munkáltatás irányítására a Közérdekű Munkák Igazgatósága (a továbbiakban: KÖMI).

A büntetőpolitika eltorzulásának következtében az elítéltek száma meghaladta a 35 ezer főt (továbbá 12 ezer elítélt várt befogadásra) és 100 ezer főt is elért az internáltak száma. A rabgazdaságok termelése az általános népgazdasági terv részét képezték. A börtönök egy részének irányítása az ÁVH kezébe került. Az 50-es évek végére már megjelenik az igény a börtönügy garanciális elemeinek erősítésére a szabályozás szintjén. Az 1955. évi Bv. szabályzat már mellőzi a testi és a fizikai fájdalmat okozó fegyelmi büntetéseket, 1959-ben pedig (8/1959. *BM utasítás*) megteremtették az elítéltek nevelésének elvi és szervezeti feltételeit.

A magyar börtönöknek az állami szervek rendszerében elfoglalt helyéről 1963-ban született döntés szerint a felügyelet és irányítás visszakerült az Igazságügyi Minisztériumhoz, és kezdetét veszi az egyes büntetések végrehajtásának jogi szabályozása is.

A 60-as évek elején megélnékült kriminológiai, szociológiai, pszichológiai kutatások rámutattak a társadalom belső ellentmondásaira, feltárták a bűnözés tényleges alakulását, és bemutatták, hogy a szocializmus fejlődésével a bűnözés nem hal el, mint azt korábban hirdették. Rávilágítottak az állami szervek hosszú távú feladataira.

A börtönügy több évtizedes elmaradásának, valamint a törvényi szintű szabályozás hiányának felismerése az elméleti munka megélnküléséhez vezetett. Ennek egyik eredménye az 1966. évi 21. tvr. megalkotása volt. E jogszabály már céljában, elveiben, tartalmában megközelítette az európai normákat. Merőben újszerű volt az a felfogás, hogy az elítélteket nem csak kötelezettségekkel látta el, hanem jogokat is biztosított számukra, ezzel az elítélteket a végrehajtás tárgyából annak alanyává tette. A törvény a szabadságvesztés négy fokozatát állapította meg (szigorított börtön, börtön, szigorított munkahely, munkahely). Sajnos a börtönügy fejlődéséhez szükséges eszközök nem álltak rendelkezésre, és a szervezeti viszonyok sem kedveztek a sikeres végrehajtásnak. Eközben tovább romlott a bűnözés helyzete, nőtt az elítéltek száma, ennek eredményeként az 1971. évi 28. tvr. a fokozatok elnevezésében gyakorlatilag visszatért a Csemegi-kódexhez. Az egyes fokozatokra vonatkozó különbségtétel érvényesül, többek között a kedvezményrendszerben, az őrzés és felügyelet szigorúságában, a ruházati ellátásban.

A 70-es években megindult – elsősorban a büntetés-végrehajtás egy szűk lelkes csoportjának kezdeményezésére – a rendszer humanizálása, melyek számos országos parancsnoki intézkedésben öltöttek testet. Megismerhetővé váltak az ENSZ és az Európa Tanács által kidolgozott ajánlások a korszerű börtönök működésére vonatkozóan. Ennek eredménye lett, hogy a büntetések és intézkedések végrehajtását egységes rendszerbe foglalták. Az 1979. évi 11. sz. tvr-t a büntetés-végrehajtás szakemberi hozták létre. E kódex jellegű tvr-t követte a

büntetés-végrehajtási szabályzat (miniszteri rendelet), ami mindenki számára megismerhetővé vált. Az 1978. évi IV. sz. tv. a szabadságvesztés fokozatait háromra csökkentette (fegyház, börtön, fogház).

Kibővült az elítélt külvilággal való kapcsolatának lehetősége, olyan új intézmények jelentek meg, mint az átmeneti csoport és a gyógyító-nevelő csoport.

A 80-as években a szabadságvesztés széleskörű alkalmazásának következtében jelentősen megnőtt a fogvatartottak száma (1986-ban elérte a 25 ezer főt).

A büntetés-végrehajtási jog tárgya, alanya, rendszere

A büntetés-végrehajtási jog a büntetések, a büntetőjogi intézkedések, a büntetőeljárás törvényben felsorolt szabadságkorlátozó kényszerintézkedések végrehajtását, annak előkészítését és megkezdését, a végrehajtáshoz kapcsolódó járulékos feladatokat, a végrehajtásban közreműködő szervek és személyek feladatait, a végrehajtás hatálya alatt álló személy jogi helyzetét (jogait és kötelezettségeit), társadalomba való visszavezetésének, illetve beilleszkedésének módszereit, a jogok és kötelezettségek érvényesítésének módját szabályozza.

A büntetés-végrehajtási jog tárgyát képezi tehát a büntetések, a büntetőjogi intézkedések, a vagyoni jellegű hátrányok, a büntetés-végrehajtási nyilvántartások határidejére vonatkozó rendelkezések, az elmeállapot megfigyelésének, az előzetes letartóztatásnak, az ideiglenes kényszergyógykezelésnek a végrehajtására, valamint az utógondozás és a büntetés-végrehajtás garanciarendszere.

1. A büntetés-végrehajtási jog sajátossága tükrözi a végrehajtás hatálya alatt álló személy és a végrehajtást végző szerv kapcsolatának jogi tartalmát.

A büntetés-végrehajtási szervezet feladata

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1. §-a kimondja, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárás kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.

A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.

A bv. szervezet részére feladatot törvény határozhat meg.

A szabadságvesztés végrehajtásának célja

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) megfogalmazása alapján a szabadságvesztés végrehajtásának célja az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.

A törvény a szabadságvesztés céljának meghatározása során – a 2012. évi C. törvény Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban: Btk.) rendelkezéseivel összhangban – különbséget tesz a határozott idejű és az ún. tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés között, és utóbbi esetben külön célt határoz meg, amely az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítésével a társadalom védelme.

Az adott végrehajtási fokozat kiszabását követően a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP) illetékes egysége kijelöli az elítélt számára (lehetőleg a lakóhelyéhez legközelebb eső) a büntetés-végrehajtási intézetet (a továbbiakban: bv. intézet) az ítélet végrehajtása céljából.

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje

A szabadságvesztést a büntetés-végrehajtási szervezet hajtja végre. A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban - fegyházban, börtönben vagy fogházban -, a büntetés-végrehajtási szervezet által - a jogszabály, illetve az országos parancsnok intézkedése alapján - kijelölt, lehetőleg az elítélt lakcíméhez legközelebb eső bv. intézetben hajtják végre. A fegyház a börtönnél, a börtön a fogháznál szigorúbb végrehajtási mód.

A **fegyház** a szabadságvesztés legszigorúbb végrehajtási módja. Az ide kerülő elítélt életrendje részleteiben is meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll. Eltávozása – a tényleges

életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték kivételével – kivételesen engedélyezhető. Biztonsági és rezsimkategóriába sorolása alapján a bv. intézeten belül a számára kijelölt helyen történő mozgása, zárkája ajtajának nappali nyitva tartása, a csoportos kulturális és sportprogramokon, illetve a bv. intézet által szervezett, intézeten belüli programokon való részvétele, a magánál tartható tárgyak köre, kapcsolattartásának gyakorisága és tartama, a személyes szükségleteire fordítható összeg mértéke eltérő, a juttatások köre bővíthető, a fokozatosság elvét figyelembe véve. Külső munkáltatásban kivételesen részt vehet abban az esetben, ha a külvilágtól munkavégzés alatt is elkülöníthető.

A **börtön** fokozat esetén az elítélt életrendje meghatározott, de már nem minden részletre kiterjedően, irányítása és ellenőrzése e fokozatban is kötelező. Részére kivételesen engedélyezhető az eltávozás és külső munkáltatásban is részt vehet. A fegyházhoz képest a rezsimkategóriába sorolásától függően a mozgására enyhébb szabályok irányadóak, így pl. meghatározott szervezett programokon már szabadon is mozoghat. Börtön fokozatban is a rezsimkategóriák szerint érvényesül a fokozatosság elve.

A **fogház** a szabadságvesztés legenyhébb végrehajtási módja. Életrendje csak részben meghatározott, a reintegrációs programok kivételével a szabadidejét saját belátása szerint használhatja fel. Eltávozáson részt vehet és külső munkáltatása is engedélyezhető. A börtönhöz képest a mozgása kevésbé korlátozott, szintén az adott rezsimkategóriára vonatkozó szabályok szerint érvényesül.

Fiatalkorú fogvatartottak esetén a bíróság csupán börtön, illetve fogház végrehajtási fokozatot állapít meg – ezen különleges kategóriájú fogvatartott szabadságvesztés büntetésének végrehajtási rendje az életkori sajátosságaikból fakadó eltérésekkel az általános szabályok szerint részletezett börtön és fogház rendjének felel meg.

Az európai börtönmodellekre jellemző alapelvek

A szabadságvesztés-végrehajtásra vonatkozó általános szabályok alatt az alapvető végrehajtási elveket értjük, amelyek a büntetés-végrehajtás egész működésére hatnak, és valamennyi fogvatartottra, vagy többségükre kell, hogy vonatkozzanak.

A normalizáció

Valamennyi szabadságelvonás, de különösen a szabadságvesztés-büntetés vonatkozásában elvi éllel jelenik meg az a kritérium, hogy a büntetőelem, a valódi büntetés a szabad élettől való megfosztásban, azaz a „bebörtönzésben” jelentkezik. A végrehajtás során az elítélt elveszíti a személyi szabadságát, de az alapvető jogai és kötelességei csak az ítéletben és a törvényben meghatározottak szerint szünetelnek, illetve korlátozhatók. Ez azt jelenti, hogy a személyi szabadságtól való megfosztáson túl az elítélt életkörülményeiben bekövetkező és a büntetéssel szükségszerűen együtt járó, az életrend meghatározottságából adódó körülményeket közelíteni kell a szabad élet viszonyaihoz.

A nyitottság elve

A szabadságvesztés káros hatásainak enyhítése, ellensúlyozása fontos feladat a szabadságvesztés végrehajtása céljának elérése érdekében. A büntetés-végrehajtási intézet rendjének és biztonságának szem előtt tartásával kell a lehetőségek szerint nyitni a külvilág felé, amely történhet intézeten belül, a külvilágból érkező ingerek segítségével, pl. a kapcsolattartási formák alkalmazásával, a televízió, a rádió, az újság segítségével. Az intézeten kívülre irányuló nyitás pl. a külső munkáltatás, az eltávozás vagy a kimaradás lehetősége. A nyitottság elve azonban nem csak a fogvatartottak szemszögéből fontos alapelv, de a büntetés-végrehajtási intézet és a társadalom közötti kapcsolatot is magába foglalja, pl.: a közvélemény tájékoztatásával a külvilág felé, vagy a civil életből származó programok, tréningek, képzések szervezésével az intézeten belül.

A felelősség és az önbecsülés elve

A büntetés-végrehajtási szervezet egyik fő feladata a társadalomba való beilleszkedés elősegítése, amely azt jelenti, hogy a fogvatartott (elítélt) szabadulásakor olyan élethelyzetben legyen, és olyan felfogással bírjon, hogy képes legyen, és belső meggyőződésből akarjon is a társadalom hasznos tagjává válni. Ennek eléréséhez egyénre szabott módszerekkel van

lehetőség az elítéltnak segítséget adni ahhoz, hogy felelősségét, önbecsülését fejlessze, és minél önállóbb életvezetésre legyen képes. Az egyéni aktivitás így az egyik támpontja lehet annak a szempontrendszernek, amely alapján az egyén visszaesési kockázata és ezen keresztül a reintegrációs hajlandósága prognosztizálhatóvá válik. Az elítéltek magatartására vonatkozó szakmai szemlélet és értékítélet újfajta értelmezési keretben jelenik meg, ahol nem elég az, hogy az elítélt megtartja az intézet szabályait, hanem a kötelező és a szabadon választható reintegrációs programokban való együttműködés elvárás vele szemben, amelyre ösztönözni kell.

A fokozatosság és a végrehajtás progresszív jellegének elve

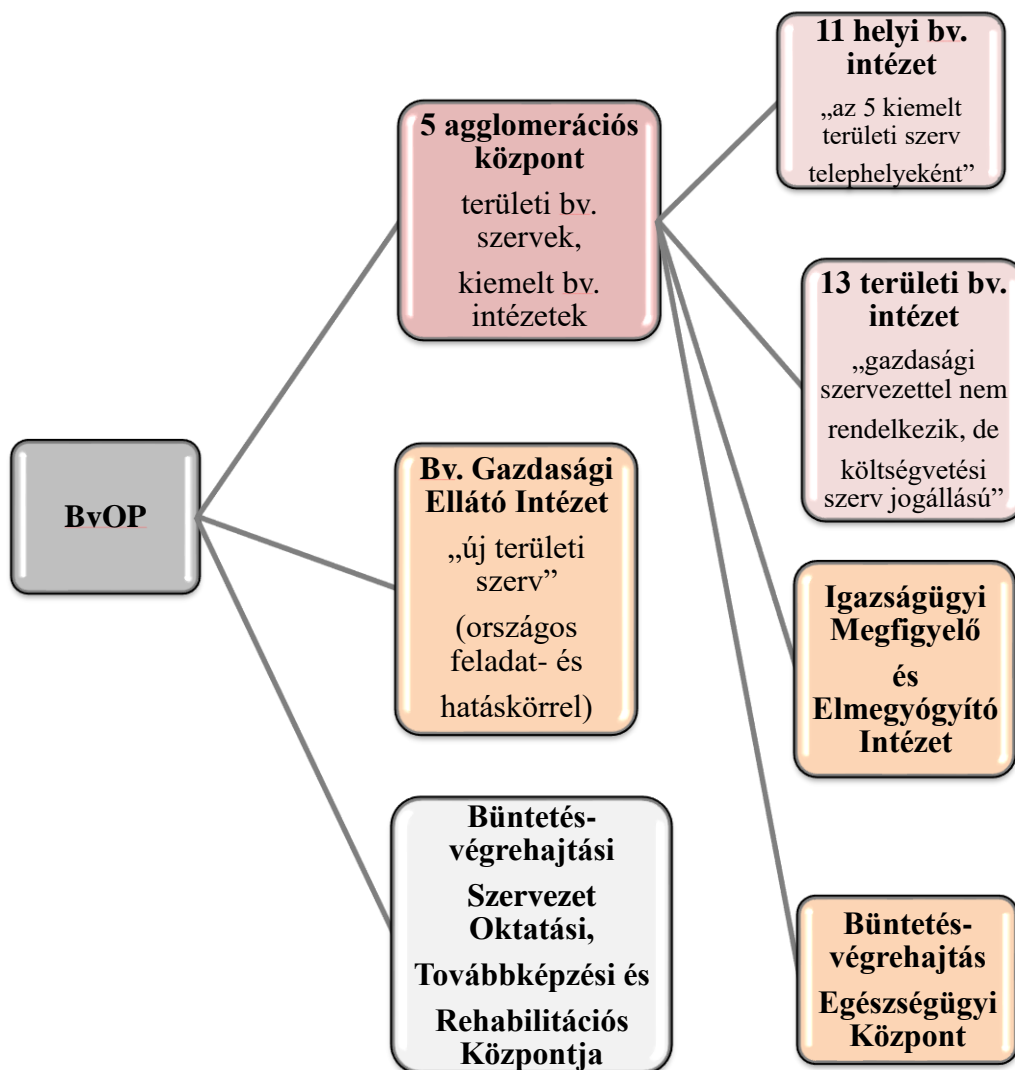
A fokozatosság és a végrehajtás progresszív jellegének elve alapján az elítélt a szabadulása közeledtével fokozatosan enyhébb, a szabad élethez közelítő életkörülmények közé kerül. Ennek feltétele a fogvatartott aktív együttműködése.

A végrehajtás egyéniesítésének elve

A végrehajtás egyéniesítésének elve szerint az alkalmazott eljárásokat az elítélt személyiségéhez, egyéni képességeihez, szükségleteihez kell igazítani. A végrehajtás egyéniesítése nem jelentheti azt, hogy az intézet minden egyes elítéltet egyedi módon kezeljen, de szükségessé teszi az elítéltek nemek és fokozatok szerinti elkülönítésén túl személyiség-adekvát életkori, kriminológiai, biztonsági, reintegrációs és egészségügyi szempontok szerinti csoportképzését is. Az egyéniesítés további érvényesítése az egyes csoportokon belül kialakított speciális kezelési, gondozási módszerek alkalmazásával történhet.

A büntetés-végrehajtási szervezet felépítése

Az Európai Börtönszabályok a bv. szervezet struktúrájára és a bv. intézetek igazgatására vonatkozóan nem támaszt részletes elvárásokat, csupán annyit mond ki, hogy a bv. intézeteknek a hatóságok felelőssége alatt kell működniük, és hogy el kell választani a bv. szervezeti rendszerét más fegyveres és rendvédelmi szervezetektől, valamint a bűnügyi nyomozástól.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetése és tagozódása

- országos parancsnok

Helyettesei

- országos parancsnok gazdasági és informatikai helyettese
- országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese

A BVOP továbbá a Hivatalra, szolgálatokra, főosztályokra és osztályokra tagozódik.

A szolgálati jogviszony jellege

A szolgálati viszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelmeit – a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány tagjának kötelmeihez igazodó, azok teljesítéséhez szükséges feltételeket, valamint a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényben (a továbbiakban: HSZT) meghatározott díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszony létesítésekor vállalja, hogy a HSZT-ben meghatározott feltételekkel a rendvédelmi szerv bármely egységénél, illetőleg a HSZT-ben meghatározott más szervnél vagy szervezetnél kötelezhető szolgálatteljesítésre. A szolgálatteljesítési hely meghatározásakor a hivatásos állomány tagjának méltányolható érdekeit lehetőség szerint figyelembe kell venni.

A rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban álló, illetve munkaviszonyban álló személy csak olyan munkakört láthat el, amelyhez a hivatásos szolgálati jogviszony létesítésének sajátos feltételei nem szükségesek.

Rendfokozatok

A hivatásos állomány tagja az állománycsoportjába tartozó, az általa betöltött szolgálati beosztás besorolása, valamint a fizetési fokozata alapján meghatározott rendfokozattal rendelkezik.

Rendfokozati állománycsoportok:

- tiszthelyettesi,
- zászlósi,
- tiszti,
- főtishti,
- tábornoki.

A tiszthelyettesi állománycsoportba tartozó rendfokozatok:

- őrmester,
- törzsőrmester,
- főtörzsőrmester.

A zászlósi állománycsoportba tartozó rendfokozatok:

- zászlós,
- törzszászlós,
- főtörzszászlós.

A tiszti állománycsoportba tartozó rendfokozatok:

- hadnagy,
- főhadnagy,
- százados.

A főtishti állománycsoportba tartozó rendfokozatok:

- őrnagy,
- alezredes,
- ezredes.

A tábornoki állománycsoportba tartozó rendfokozatok:

- dandártábornok,
- vezérőrnagy,
- altábornagy,
- vezérezredes.

A hivatásos állomány tagját a rendfokozati állománycsoport első rendfokozatába kinevezik, a többi rendfokozatba előléptetik. A hivatásos állomány tagja rendfokozatát az adott rendvédelmi szervhez tartozásra utaló jelzővel együtt használja mind szóban, mind írásban (pl.: bv. őrmester).

Szolgálati jogviszony létesítése

A HSZT rendelkezési alapján szolgálati viszony azzal az önként jelentkező, cselekvőképes, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárral létesíthető:

- 1) aki a tizennyolcadik életévét betöltötte, és életkora – a törvényben meghatározott kivételekkel – a hivatásos szolgálat rá irányadó felső korhatáránál legalább tíz évvel kevesebb,
- 2) aki rendelkezik a tervezett szolgálati beosztás besorolási osztálya szerint meghatározott iskolai végzettséggel és szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban a szolgálati viszony létesítésének feltételeként meghatározott szakképzettséggel,
- 3) aki a hivatásos szolgálatra és a tervezett szolgálati beosztására egészségi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmas,
- 4) akinek életvitele nem kifogásolható, és aki írásban tudomásul veszi, hogy azt a szolgálati viszony létesítését megelőzően, valamint a szolgálati viszony fennállása alatt ellenőrizhetik,
- 5) aki elfogadja egyes alapvető jogainak e törvény szerinti korlátozását,
- 6) aki tudomásul veszi, hogy szolgálati viszonyának fennállása alatt szolgálata törvényes ellátását tudta és beleegyezése nélkül – a törvényben meghatározott esetekben és módon – a belső bűnmegelőzési és büntelődési feladatokat ellátó szerv a Rendőrségről szóló törvény szerinti megbízhatósági vizsgálattal ellenőrizheti,
- 7) aki tudomásul veszi és elfogadja a hivatásos szolgálattal járó, szolgálati viszonyra vonatkozó szabályokban meghatározott kötelezettségeket és elvárásokat, valamint
- 8) akinél nem állnak fenn a szolgálati viszony létesítését kizáró körülmények.

Besorolás

A hivatásos állományba történő kinevezéssel, a szolgálati beosztásba való kinevezéssel, a szolgálati beosztás módosításával, a magasabb szolgálati beosztásba helyezéssel, az alacsonyabb beosztásba helyezéssel és a vezetői kinevezéssel egy időben a hivatásos állomány tagját az adott szolgálati beosztás besorolási osztálya és besorolási kategóriája szerint, az elért fizetési fokozata alapján kell besorolni, egyidejűleg a besorolás alapján viselhető rendfokozatát megállapítani.

A szolgálati beosztások

- vezetői,
- tiszti vagy
- tiszthelyettesi

besorolási osztályba tartoznak.

Besorolási osztályok	Besorolási kategóriák
Vezetői	Kiemelt/Közép/Beosztott
Tiszti	A,B,C,D,E
Tiszthelyettesi	A,B,C,D,E

A hivatásos állomány illetménye

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján alapilletményből, az egyéb pótlékokból és teljesítményjuttatásból álló illetményre jogosult.

Alapilletmény részei:

- beosztási illetmény,
- szolgálati időpótlék,
- hivatásos pótlék.

Beosztási illetmény

A beosztási illetmény a hivatásos állomány tagjának besorolása alapján megállapított fizetési fokozathoz tartozó illetményszorzó és a rendvédelmi illetményalap szorzata.

Szolgálati időpótlék

A szolgálati időpótlék a hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyban eltöltött tizedik évtől kezdődően megillető, a szolgálatban eltöltött további öt évenként növekvő mértékű, a rendvédelmi illetményalap meghatározott százalékában megállapított illetményelem.

A szolgálati időpótlékra való jogosultságot a hivatásos szolgálati idő figyelembevételével kell megállapítani.

Hivatásos pótlék

Hivatásos pótlék a hivatásos állomány esküjében vállalt többletkötelezettségek és a szolgálati beosztással járó többlet-igénybevétel és -terhelés ellentételezését szolgálja. Mértékét a belügyminiszter a rendvédelmi illetményalap 50-650%-a közötti értékben állapítja meg.

Egyéb pótlékok:

- idegennyelv-tudási pótlék,
- a szolgálatteljesítés helyétől, idejétől és körülményeitől függő pótlék,
- az egészségügyi tevékenységet végzők pótléka.

Teljesítményjuttatás

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű teljesítményjuttatásban részesíthető.

A teljesítményjuttatás tárgyévre meghatározott mértéke nem haladhatja meg a hivatásos állomány tagja alapilletményének háromszorosát.

Előmenetel

A hivatásos állomány tagjának a hivatásos pályán belátható, tervszerű előmeneteli lehetőséget kell biztosítani a besorolási kategórián belüli fizetési fokozatban és rendfokozatban, továbbá a magasabb szolgálati beosztás eléréséhez.

Az előmenetel általános feltételei:

- 1) az előírt képzési és továbbképzési kötelezettség teljesítése,
- 2) a jogszabályban meghatározott, elvárt teljesítményszint,
- 3) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság,
- 4) az előírt fizetési várakozási idő kitöltése,
- 5) a magasabb szolgálati beosztás ellátásához szükséges gyakorlati tapasztalat, valamint készségek és kompetenciák,
- 6) a pályázat útján betölthető szolgálati beosztás esetén pályázat benyújtása.

Fizetési fokozatban történő előresorolás feltételei:

- 1) a fizetési várakozási idő eltelt,
- 2) jogszabályban meghatározott továbbképzési kötelezettség teljesítése,
- 3) legalább megfelelő teljesítményfokozatú teljesítményértékelés,
- 4) magasabb rendfokozathoz rendelt fizetési fokozat esetén kötelező a rendfokozati vizsga, amennyiben a rendfokozati vizsga teljesítésének kötelezettsége alól nem mentesült.

Teljesítményértékelés, minősítés

A hivatásos állomány tagjának szolgálatellátását, magatartását és a vele szemben támasztott követelményeknek való megfelelését évente egy alkalommal értékelni kell, továbbá év közben is teljesítményértékelést kell végezni, ha a hivatásos állomány tagjának szolgálati beosztása év közben megváltozik, vagy szolgálatra alkalmatlansága merült fel.

A tárgyévet lezáró egyéni teljesítményértékelés – az értékelt képességeinek és szolgálatteljesítéssel összefüggő személyes tulajdonságainak értékelését, valamint a szolgálati beosztás ellátására való alkalmasságára, további fejleszthetőségére és előmenetelre vonatkozó következtetést is tartalmazó – szöveges indokolással kiegészítve adja az értékelt tárgyévre szóló minősítését.

Az értékelő vezető a minősítésben:

- 1) kezdeményezheti az értékeltnek a vezetői és utánpótlási adatbankba való felvételére vagy az abból való törlésére irányuló eljárást,
- 2) kezdeményezheti a szolgálati viszony módosítását,
- 3) megállapíthatja a szolgálati beosztás ellátására való alkalmatlanságot,
- 4) megállapíthatja a hivatásos szolgálatra való alkalmatlanságot, vagy
- 5) jogszabályban meghatározott egyéb intézkedéseket javasolhat.

A minősítést az állományilletékes parancsnok hagyja jóvá.

A minősítést ismertetni kell a hivatásos állomány tagjával, aki arra írásban észrevételt tehet, és az ismertetés megtörténtét aláírásával igazolja.

A minősítés megállapításai ellen, a teljesítményértékelés egyes elemeire is kiterjedően, a hivatásos állomány tagja szolgálati panasszal élhet. A minősítéssel szemben benyújtott szolgálati panasz a minősítésen alapuló munkáltatói döntés meghozatalára halasztó hatállyal bír.

Egyenruha

Egyenruha fogalma

Az egyenruha a rendvédelmi szervnél rendszeresített, miniszteri rendeletben meghatározott egységes öltözet, valamint annak cikkei és tartozékai.

A hivatásos állomány tagja szolgálati feladatait az öltözködési szabályzatban előírtaknak megfelelően, a rendvédelmi szervnél rendszeresített egyenruhában vagy polgári ruhában látja el.

Az egyenruha viselésére a rendvédelmi szerv hivatásos állományának tagjai, valamint a HSZT-ben meghatározott feltételekkel a rendvédelmi szerv hivatásos állományából nyugállományba helyezett szolgálati nyugdíjas jogosult.

A szolgálati beosztás ellátásához rendelt ruhanormát az állománytáblázat tartalmazza.

Ruházati normák:

- 1) vezetői norma,
- 2) egyenruhás,
- 3) vegyes ruhás,
- 4) polgári ruhás.

Szolgálati igazolvány és jelvény

A hivatásos állomány tagját el kell látni a rendvédelmi szervhez tartozást és a szolgálati jogosultságokat igazoló szolgálati igazolvánnyal és szolgálati jelvénnel.

Szolgálati igazolvány

A szolgálati igazolvány a rendvédelmi szerv hivatásos állományába tartozáson túl igazolhatja a hivatásos állomány tagjának

- fegyverviselési jogosultságát, valamint
- intézkedési jogosultságát.

A szolgálati igazolvány tartalmazza a hivatásos állomány tagjának arcképét, nevét, rendfokozatát, társadalombiztosítási azonosító jelét és aláírását, a rendvédelmi szerv megjelölését, továbbá az igazolvány azonosítószámát.

Szolgálati jelvény

A szolgálati jelvény a rendvédelmi szervnél rendszeresített, azonosító számmal ellátott jelvény, amely a hivatásos állomány tagjának szolgálati, hatósági intézkedésre való jogosultságát igazolja az egyenruhán viselve vagy a szolgálati igazolvánnyal együttesen felmutatva.

Elöljáró, alárendelt, feljebbvaló

A büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról szóló 21/1997. IM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján „A hivatásos állomány minden tagja a bv. szervezetben meghatározott függelmi viszonyok rendszerében köteles a feladatát teljesíteni.”

Elöljáró

A függelmi viszonyok rendszerében elöljáró az, akinek szolgálati (munkaköri) beosztás, külön parancs vagy utasítás alapján joga és kötelezettsége – akár ideiglenes jelleggel is – más személy tevékenységének az irányítása.

Alárendelt

Akire az elöljáró hatásköre kiterjed, az az alárendelt.

Feljebbvaló

A hivatásos állomány egymással elöljáró-alárendelt viszonyban nem álló tagjai közül a magasabb rendfokozatú a nála alacsonyabb rendfokozatú feljebbvalója.

Rangidős

A hivatásos állomány több együtt tartózkodó tagja közül a legmagasabb beosztású a rangidős. Azonos beosztás esetén a rangidős a magasabb rendfokozatú, ha pedig a rendfokozatok is egyeznek, akkor az, aki régebben viseli az adott rendfokozatot. Ha a rendfokozatot is azonos ideje viselik, az idősebb a rangidős.

A parancs

Parancs fogalma:

A parancs meghatározott tevékenység, vagy feladat végrehajtására adott egyedi utasítás.

A parancsadás formái:

- szóban (közvetlen-személyesen, közvetett-távbeszélőn, hírtechnikai eszközön),
- írásban (fax, futár),
- jelzéssel (hangjelzés, jelzőrakéta).

Parancs jellemzői:

- a parancsokat a szolgálati út betartásával kell kiadni, ugyanígy kell előterjeszteni a kérelmeket is,
- a parancs legyen rövid, érthető és egyértelmű.

Szolgálati út

A szolgálati út a szolgálati tevékenységben az előjárók és alárendeltek közötti lépcsőzetes kapcsolat. Szolgálati úton fokozatosan jut el az ügy ahhoz a személyhez, akinek döntési, parancsadási, illetve intézkedési joga vagy kötelessége van.

Szolgálati út mellőzésének esetei

- Az előjáró a szolgálati út betartását mellőzheti, ha emiatt a szolgálati érdek sérelmet szenvedne. Az alárendelt közvetlen előjárójának köteles jelenteni a szolgálati út mellőzésével kapott parancsot.
- Az alárendelt magasabb előjáró parancsára a szolgálati út betartását mellőzheti, illetve mellőznie kell, ha jogszabály így rendelkezik. E tényről azonban köteles közvetlen előjárójának jelenteni.

Az alárendelt a parancs tudomásulvételét és megértését „értettem” szóval jelenti. Az előjáró köteles meggyőződni arról, hogy az alárendelt pontosan megértette a parancsot. Távbeszélőn adott parancsnál a parancsadó jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni. A parancsot a HSZT 103. §-ában foglaltak megtartásával – ellentmondás és feltétel nélkül –, szakszerűen, kellő időben, pontosan kell végrehajtani. A parancs teljesítését a parancsot adó előjárónak jelenteni kell.

A hivatásos állomány tagja szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró parancsát, a felettes rendelkezését, kivéve, ha azzal bűncselekményt valósítana meg.

Az előző bekezdésben foglalt kivétellel a hivatásos állomány tagja a jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtását nem tagadhatja meg. Ha azonban annak jogellenessége felismerhető számára, arra haladéktalanul köteles a szolgálati előjáró figyelmét felhívni. Ha a szolgálati előjáró a parancsát, vagy a felettes a rendelkezését ennek ellenére fenntartja, azt kérelemre írásba kell foglalnia. A jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel.

Szolgálati érintkezés szabályai

- Az előjáró és a feljebbvaló szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeit, illetve az alacsonyabb rendfokozatúakat vezetéknevükön és rendfokozatukon, vagy rendfokozatuk megnevezésével és az „úr”, illetve az „úrnő” szóval szólítja meg.
- A hivatásos állomány azon tagja, akit előjárója vagy feljebbvalója megszólít, „*Parancs*” szóval jelentkezik.
- Az alárendelt az előjárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalót a rendfokozatával és az „úr”, illetve az „úrnő” szóval szólítja meg.
- A hivatásos állomány távol lévő tagját a vezetéknevével és rendfokozatával kell mások előtt megnevezni.
- Távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával a hívó fél bemutatkozása (nevének, rendfokozatának közlése) után az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni, kivéve-, ha az előjáró-alárendelt viszonyból más következik.

Titoktartási kötelezettség

A bv. szervezet személyi állományának tagja a minősített adatot, valamint a tudomására jutott magántitkot köteles megtartani. A titoktartási kötelezettség alól jogszabály, valamint jogszabály felhatalmazása alapján, az abban megjelölt személy felmentést adhat.

Adatvédelem

Az adatvédelem célja biztosítani a bv. szervezet tevékenysége során a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos alapjogon alapuló információs önrendelkezési jog érvényesülését, továbbá a bv. által kezelt személyes adatok jogosulatlan felhasználásának megakadályozását.

Szolgálati időrendszer

A hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásától függően a rendvédelmi szerv szervezeti egységének jogszabályban meghatározott feladatai folyamatos ellátása érdekében

- 1) hivatali,
- 2) rugalmas,
- 3) folyamatos,
- 4) váltásos,
- 5) vezényléses, vagy
- 6) kombinált

szolgálati időrendszerben teljesíti szolgálatát.

Hivatali szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati feladatok csak a nappali időszak meghatározott részében igénylik a szolgálat ellátását.

Rugalmas szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati beosztással járó feladatok nem kötődnek kizárólag a hivatali szolgálati időrendszerben meghatározott időszakhoz, illetve amelyeknél a napi szolgálatteljesítés időtartama előre nem meghatározható és hullámzó jellegű.

Folyamatos szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a megszakítás nélküli működést igénylő feladatok ellátása fokozott figyelmet igényel és a munkaterhelés viszonylag állandó, egyenletes.

A **váltásos** szolgálati időrendszer a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő, folyamatos beavatkozási vagy intézkedési feladatok ellátására rendszeresített, továbbá a részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásokban alkalmazható.

Vezényléses szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, amelyeket olyan feladatokra rendszeresítettek, ahol a szolgálatteljesítési feladat ellátása időszakonként eltérő létszámot igényelhet, továbbá ahol a szolgálati feladatok rendes

szolgálatteljesítés keretében történő ellátása előreláthatóan a hét bármely napján, annak bármely időpontjában szükségessé válhat.

A **kombinált** szolgálati időrendszer a váltásos, vezényléses és a hivatali szolgálati időrendszer kombinációjának függvényében alakul. A szolgálati időrendszer váltását a szolgálatteljesítési napot követő szabadidő letelte után lehet végrehajtani.

A hivatásos állomány tagjának szolgálatteljesítési időrendszerét az állományilletékes parancsnok határozza meg.

Együttműködés

A bv. szervezet a jogszabályok keretei között együttműködik a fogvatartás körülményeinek a figyelemmel kísérésére, a szabadulás után a társadalomba való beilleszkedés elősegítésére, a karitatív tevékenység végzésére, továbbá az egyéb büntetés-végrehajtási feladatok segítésére alakult börtönmissziókkal és egyesületekkel, az ilyen tevékenységet ellátó vallási közösségekkel, alapítványokkal, oktatási intézményekkel és személyekkel. Ha az ilyen szervezetek vagy személy a bv. szervezet rendjére és biztonságára vonatkozó jogszabályokat, vagy a bv. szervezettel kötött megállapodásban foglaltakat megszegik, a bv. szervezet az együttműködést megszüntetheti.

A bv. szervezet a közrend és a közbiztonság, az élet- és vagyonbiztonság súlyos sérelme vagy annak közvetlen veszélye esetén, az intézkedésre jogosult rendvédelmi szerv kérésére – a büntetés-végrehajtás biztonságának veszélyeztetése nélkül – segítséget nyújt a közrendvédelmi feladatok ellátásához. A segítség nyújtására kizárólag a bv. szervezet és az intézkedésre jogosult szerv közötti megállapodás alapján, az abban foglaltak szerint kerülhet sor.

II. Szakmai szolgálati ismeretek

II/1. Biztonsági ismeretek

A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma

A büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szervezetnek olyan biztonsági rendszert kell kialakítania, amely folyamatosan biztosítja:

- 1) a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését,
- 2) a bv. szerv őrzését, védelmét,
- 3) a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók életének, testi épségének megóvását,
- 4) a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szerv biztonsági rendszerének elemei:

- 1) a bv. szervezet tevékenységére vonatkozó jogszabályok és alacsonyabb szintű rendelkezések,
- 2) a szervezeti elemek,
- 3) a rendelkezésre álló személyi állomány,
- 4) a biztonsági létesítmények, biztonsági berendezések, technikai és kényszerítő eszközök, megfelelően kitöltött digitális és egyéb okmányok

A biztonsági tevékenység területei:

- 1) külső őrzés,
- 2) belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés,
- 3) szállítás, előállítás és egyéb kísérés közbeni őrzés,
- 4) munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés,
- 5) egyéb biztonsági tevékenység közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés.

Az őrzés, felügyelet, ellenőrzés fogalma

A biztonsági tevékenység alapját az elítéltek vonatkozásában ellátandó őrzési, felügyeleti és ellenőrzési tevékenység jelenti, mely fogalmakat a bv. szabályzat definiál.

Az őrzés az elítélt meghatározott helyen való tartására, életének és testi épségének megóvására, a bv. szerv és az ahhoz tartozó létesítmények, illetve területek védelmére irányuló tevékenység, amelyet jogszabály alapján rendszeresített lőfegyverrel, technikai eszközzel vagy szolgálati kutyával látnak el.

Amennyiben a biztonsági tevékenység végrehajtása során a három feltétel (lőfegyver, technikai eszközök, szolgálati kutya) közül bármelyik megvalósul úgy őrzésről beszélünk. Az őrzés a legszigorúbb biztonsági tevékenység, ebből következően végrehajtása során a lehető legnagyobb körültekintéssel szükséges eljárni.

A felügyelet az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének folyamatos – közvetlen vagy közvetett – irányítása.

Az ellenőrzés az elítélt meghatározott helyen való tartózkodásának, tevékenységének időszakos figyelemmel kísérése.

Az őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatok ellátásának rendjét, a kockázatértékelési összefoglaló jelentés, az elítélt végrehajtási fokozata és a fogvatartás biztonságára való veszélyessége, továbbá a bv. intézet sajátosságainak a figyelembevételével a bv. intézet parancsnoka határozza meg.

A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány

A biztonsági rendszer legfontosabb eleme, feltétele a személyi állomány, ennek több oka is van. Az egyik fontos ok, hogy emberekkel kell bánni, foglalkozni, valamint ha a rendszer bármely eleme hiányos vagy hiányzik, a problémát a személyzetnek kell megoldania.

Mindazok a személyek ebbe a körbe tartoznak, akik biztonsági tevékenységet látnak el, és ezzel közreműködnek a szükséges biztonság kialakításában. A bv. szervek személyi állományának szinte minden tagja lát el biztonsági vonatkozású feladatokat, de vannak olyanok, akik kifejezetten biztonsági tevékenységet végeznek.

A biztonsági felügyelő

Biztonsági felügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt – büntetés-végrehajtási gazdasági társaság (a továbbiakban: bv. gazdasági társaság) esetén munkanapokon a munkáltatás-biztonsági vezető – közvetlen alárendeltségében, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás és őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.

A biztonsági feladatokat alapvetően a biztonsági felügyelők látják el. A fenti fogalom tartalmazza mindazon feltételeket, amelyekkel egy biztonsági felügyelőnek rendelkeznie kell. Jogviszonyát tekintve egyértelmű a meghatározás, csak hivatásos szolgálati jogviszonyban álló személy lehet. Alárendeltségét tekintve a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek van alárendelve, lőfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel lát el biztonsági feladatot. Természetesen a kényszerítő eszközök mellett a feladatok függvényében más eszközökkel is fel lehet (kell) szerelni a biztonsági felügyelőt (pl.: EDR rádió, mobiltelefon stb.), de valamilyen kényszerítő eszközzel minden esetben el kell látni. Végül arra is utal a fogalom, hogy mi alapján látja el a konkrét biztonsági feladatot. Így amennyiben fegyveres szolgálatban van, eligazítás és/vagy őrutasítás, ha pedig nem fegyverrel teljesíti a feladatot, akkor eligazítás és/vagy szolgálati utasítás alapján.

A biztonsági felügyelő feladatai

A biztonsági felügyelő – ha a bv. szerv vezetője másként nem rendelkezik – közvetlenül a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek van alárendelve.

A biztonsági felügyelő beosztható

- 1) ór-, készenléti és járőr szolgálatba,
- 2) előállítási, szállítási és kíséresi feladatra,
- 3) a fogvatartott őrzésére, felügyeletére és ellenőrzésére,
- 4) biztosítási feladatra,
- 5) a biztonsági szemle, vizsgálat és ellenőrzés végrehajtására.

A körletfelügyelő

Körletfelügyelő a bv. szerv hivatásos állományú tagja, aki ellátható kényszerítő eszközzel és – ha a bv. szerv vezetője eltérően nem rendelkezett – a szolgálatban lévő körlet-főfelügyelő közvetlen alárendeltségében, eligazítás és szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.

A körletfelügyelő alapvetően a belső őrzéssel, felügyelettel és ellenőrzéssel kapcsolatos feladatokat és számos biztonsági feladatot lát el.

A foglalkoztatási felügyelő

Foglalkoztatási felügyelő a bv. szerv azon tagja, aki az előjáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás és őrutasítás, szolgálati utasítás vagy munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a fogvatartottak munkavégzését irányítja, felügyeli vagy figyelemmel kíséri.

Foglalkoztatási felügyelő lehet hivatásos, rendvédelmi igazgatási alkalmazott és munkajogviszonyban álló személy is.

A fogvatartottak munkáltatásánál biztonsági tevékenységet ellátó állomány részletes feladatait:

- eligazítás,
- ór- vagy szolgálati utasítás,
- munkaköri leírás, illetve annak biztonsági melléklete alapján látja el.

Biztonsági intézkedések

A Bv. Kódex és a Bv. Szabályzat meghatározza azokat a biztonsági intézkedéseket, amelyek megtételére a bv. szerv vezetője, vagy az általa megbízott személy jogosult és adott esetben köteles. Ezek az intézkedések egyfelől megelőző jellegűek, másfelől a már bekövetkezett rendkívüli események megszüntetésére szolgálnak.

A fogva tartás rendjét és biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzésére, illetve megszüntetésére az elítélttel (fogvatartottal) szemben a következő biztonsági intézkedések alkalmazhatók:

- 1) biztonsági elkülönítés,
- 2) biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés,
- 3) mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- 4) elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása,
- 5) elektronikus megfigyelési eszköz és az ellenőrzést biztosító megfigyelési eszköz alkalmazása,
- 6) motozás, ruházat átvizsgálás,
- 7) biztonsági ellenőrzés, biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle, és az átfogó biztonsági vizsgálat,
- 8) az ajtók zárva tartásának elrendelése,
- 9) az egyes jogok gyakorlásának a felfüggesztése.

Az első négy biztonsági intézkedés egyéni kockázatelemzés alapján alkalmazható. Indokolt esetben több biztonsági intézkedés együtt is alkalmazható. Fontos, hogy az adott helyzetet mérlegelve a legmegfelelőbb biztonsági intézkedés kerüljön alkalmazásra, és csak a szükséges időtartamig tartson.

A kényszerítő eszköz alkalmazásának általános feltételei

Kényszerítő eszközként csak a bv. szerv tulajdonában lévő és a bv. szervezetnél rendszeresített eszközök alkalmazhatók. A rendszeresített eszköz hiányában vagy azok meghibásodása, megrongálódása esetén az intézkedés céljának megvalósulását szolgáló, jellegénél fogva indokolatlan sérülést nem okozó más eszköz is alkalmazható.

A kényszerítő eszköz alkalmazása a hivatásos állomány tagjának saját elhatározásából, vagy az arra jogosult előljáró utasítására történhet. Kötelékben való fellépés esetén kényszerítő eszköz a helyszínen tartózkodó előljáró utasítására, távollétében saját elhatározásából alkalmazható.

A kényszerítő eszköz alkalmazását – amennyiben a helyzet összes körülménye lehetővé teszi – jól hallható, közérthető és határozott módon meg kell előznie:

- 1) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával,
- 2) figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az intézkedő a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, az életet, a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.

Kényszerítő eszköz alkalmazása után az intézkedés alá vont személyt haladéktalanul orvosi vizsgálatnak kell alávetni, és intézkedni kell láttelelet felvételére.

A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati előljárónak haladéktalanul jelenteni kell.

Az intézkedő köteles jelentést készíteni kényszerítő eszköz alkalmazásáról, valamint lőfegyver alkalmazásáról legkésőbb a szolgálat befejezését követő két órán belül.

A kényszerítő eszköz e jogszabály szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, a kényszerítő eszközök közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az ide vonatkozó törvény általános értelemben megfogalmazza és felsorolja, hogy milyen feltételek fennállása esetén lehet kényszerítő eszközt alkalmazni fogvatartottal és/vagy más személlyel szemben.

Fogvatartottal szemben kényszerítő eszköz alkalmazható, ha:

- a bv. szerv rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,
- bármely személy életét, testi épségét, személyes szabadságát sérti vagy veszélyezteti,
- bűncselekmény megakadályozása érdekében szükséges.

A bv. szerv rendje azon állapot, amelyben a törvény által meghatározott feladatok végrehajtása zavartalanul megvalósulhat. Ezt a rendet a bv. szervnek kell kialakítani és fenntartani.

A fogvatartottak számára a jogszabályokon kívül, az intézet házirendjében kell meghatározni a fogvatartás rendjét. A bv. szerv rendjébe minden hatályos jogszabály, valamint belső rendelkezés beletartozik.

A fogvatartás biztonsága olyan állapot fenntartását jelenti, amelynél az intézetben, illetve a büntetés-végrehajtási feladat teljesítése miatt az intézet területén kívül tartózkodó személyek élete, testi épsége, személyes szabadsága, az intézetben lévő anyagi javak sértetlensége, illetve a büntetés-végrehajtási feladatok zavartalan ellátása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően biztosított.

Rendkívüli eseménynek minősül minden olyan esemény, amely a fogvatartás biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyezteti, és külön intézkedések bevezetését teszi szükségessé, így különösen:

- 1) a terrorcselekmény,
- 2) a fogolyzendülés,
- 3) a bv. szerv létesítményét, eszközeit, járműveit, valamint a személyi állomány tagját vagy az elítéltet ért támadás,
- 4) a bv. szerv létesítményéből vagy járművéből való erőszakos kitörés,
- 5) a fogolyszökés,
- 6) az elítélt öngyilkossága,
- 7) az elítélt halála,
- 8) a bv. szerv létesítményét vagy járművét veszélyeztető elemi csapás vagy jelentős tűzeset.

Minden olyan magatartás esetében, amely ezt az állapotot sérti vagy veszélyezteti, kényszerítő eszközt lehet alkalmazni.

Sértő magatartás esetében olyan cselekményről van szó, amikor az eredmény valamilyen konkrét sérelem – pl.: testi sérülés, halál, vagy kár stb. –, ilyenkor a jog által védett tárgy (jogi tárgy) konkrét sérelme mutatható ki.

Kényszerítő eszköz alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki

- 1) a bv. szerv által fogva tartott személy életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy a fogva tartás biztonságát sérti, illetve veszélyezteti,

- 2) a bv. szerv területén annak rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít,
- 3) a bv. szerv, illetve a személyi állomány tagja ellen támad, a személyi állomány tagját a feladatának ellátásában akadályoz vagy intézkedésre kényszerít,
- 4) a bv. szerv vagyonát rongálja, és azt felhívásra sem hagyja abba.

A rongálás idegen dolog – vagyontárgy – megsemmisítésével vagy megrongálásával (működésképtelenné tétel) okozott kár. Saját tulajdon megrongálása nem minősül rongálásnak.

A kényszerítő eszközök alkalmazása szempontjából a bv. szerv elleni támadásnak vagy rongálásnak minősül az olyan magatartás, amely a területén lévő vagy az üzemeltetését (működését) biztosító létesítmények, tárgyak, berendezések, járművek, egyéb eszközök megszerzésére, használhatatlanná tételére, megrongálására vagy megsemmisítésére irányul.

A bv. szervezeténél rendszeresített kényszerítő eszközök:

- 1) testi kényszer,
- 2) bilincs,
- 3) könnygáz, gumibot,
- 4) traumatikus és irritáló lőszer,
- 5) szolgálati kutya,
- 6) lőfegyverhasználat

Az egyes kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó speciális szabályok

A testi kényszer

Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszer akkor alkalmazható, ha az intézkedő erőfölénye vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán az intézkedés eredményessége biztosítható. A beteggel szemben alkalmazott korlátozott testi kényszer szükségességéről a főigazgató főorvos haladéktalanul tájékoztatja a törvényességi felügyelet ellátó ügyészséget, a beteg törvényes képviselőjét, a beteg kapcsolattartóként megjelölt hozzátartozóját és az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet betegjogi képviselőjét.

A testi kényszer alkalmazása során az intézkedő önvédelmi fogásokat is használhat, de azoknak arányban kell állni az intézkedést kiváltó magatartással vagy cselekménnyel.

Az intézkedésnek ellenszegülő személlyel szemben az ellenszegülés megtörésére testi kényszer (megfogás, lefogás, ellökés, elvezetés, önvédelmi fogás) alkalmazható.

A testi kényszer alkalmazása aktív, fizikai erő alkalmazását jelenti, különböző technikai elemek felhasználásával. Ilyen technikai elemek a megfogás, lefogás, ellökés és elvezetés, valamint önvédelmi fogások alkalmazása.

A jogszabály a testi kényszer alkalmazását az ellenszegülés mindkét megnyilvánulási formája esetében lehetővé teszi. Így egyaránt alkalmazható passzív és aktív ellenszegülés megtörésére is.

Passzív ellenszegülésnek minősül, amennyiben az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettséget, vagy az arra jogosult utasítását nem hajtja végre.

Aktív ellenszegülésnek minősül, amennyiben az ellenszegülő a jogszabályban, a bv. szerv házirendjében meghatározott kötelezettséget, vagy az arra jogosult utasításának végrehajtását tevőleges magatartás tanúsításával tagadja meg.

A kényszerítő eszköz alkalmazása esetén ügyelni kell arra, hogy az alkalmazott eszköz alkalmas legyen a kívánt cél eléréséhez, így a testi kényszerrel is, továbbá ne eredményezzen dulakodást, verekedést, és ne sértse a személyi állomány tagja és a bv. szervezet tekintélyét.

A bilincs

Bilincs alkalmazható a fogvatartott támadásának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának és önkárosításának a megakadályozására, továbbá bármely személy jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés módjai:

- 1) előre, vagy hátra történő bilincselés (gépjárművön tilos tárgyhoz és a hátra történő bilincselés),
- 2) több fogvatartott egymáshoz történő bilincselése,
- 3) bilincs és bilincsrögzítő öv együttes alkalmazása,
- 4) indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése,
- 5) indokolt esetben kezek, lábak egymáshoz bilincselése,
- 6) láb- és kézbilincs együttes alkalmazása,
- 7) időlegesen tárgyhoz történő bilincselés.

A bilincs, kényszerítő eszközként való alkalmazása a gyakorlatban általában együtt jár más kényszerítő eszköz alkalmazásával. Amennyiben a bilincset támadás elhárítására, megakadályozására alkalmazzák, a kényszerből történő bilincselést más kényszerítő eszközzel kell alkalmazni, mivel a gyakorlatban csupán bilincs alkalmazásával támadást megakadályozni szinte lehetetlen.

A vezető bilincs alapvetően a fogvatartott mozgásának korlátozására alkalmas. Ha a személyi állomány tagjánál nincs rendszeresített bilincs és kényszerítő eszköz alkalmazása szükségessé válik, a vezető bilincs pótolhatja a bilincset. A gyakorlati alkalmazása alapvetően a kísérések és az előállítások végrehajtása alkalmával történhet. Alkalmazásakor a vezető bilincset a fogvatartott azon kezére kell helyezni, amilyen kezes az őt kísérő felügyelő, mivel így a fegyver a fogvatartottól távolabb esik.

A bilincselés módját az intézkedő az adott körülmények között legcélrányosabban választja meg azzal, hogy:

- a kezek hátra-bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal lehet tartani támadástól, illetve szökéstől,

- lábbilincselés, illetve kéz- és láb-bilincselés együttes alkalmazása akkor indokolt, ha arról, akivel szemben alkalmazzák feltételezhető, hogy önmagában vagy másban kézbilincs alkalmazása esetén is kárt tud okozni, vagy szökési szándéka feltételezhető,
- tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

A könnygáz, gumibot

A bv. szervezetnél rendszeresített könnygáz, gumibot alkalmazható:

- az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot, illetve a vagyonbiztonságot közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására,
- az intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülés megtörésére.

Mindkét eszközt ugyanolyan cselekmény, magatartás elhárítására és megtörésére lehet alkalmazni, mégis van azonban különbség a két eszköz alkalmazásában, mégpedig az alkalmazásuk által okozott eredmény tekintetében.

A könnygáz szabályos, szakszerű alkalmazása során nem lehet súlyos egészségromlást vagy maradandó egészség-károsodást okozni. Az alkalmazása során csak olyan mennyiséget kell (szabad) az intézkedés alá vont személy arcába szórni, amennyi az alkalmazás okát kiváltó cselekmény megszüntetéséhez szükséges. A kényszerítő eszközt alkalmazó személyi állomány tagjának az alkalmazás során az eredményes intézkedés befejezése érdekében ügyelni kell arra, hogy ha az eszközt nyílt, szeles vagy huzatos helyen alkalmazza, saját magát ne sodorja olyan helyzetbe, hogy a kiszórt könnygáz őt, magát is sértse.

Amennyiben a könnygázt tömegoszlatásra vagy zárt térben kialakult ellenállás megtörésére alkalmazzák, egyidejűleg gondoskodni kell az intézkedők könnygáz hatása elleni védelméről.

Gumibot alkalmazása esetén az ütés lehetőleg a támadó végtagot érje, kerülni kell, hogy az ütés olyan területet - kiemelten a fejet, nyakat, derekat, hasat - érjen, ahol súlyos sérülést okozhat.

Traumatikus és irritáló lőszer

A traumatikus és irritáló lőszer kényszerítő eszközként történő alkalmazására vonatkozó részletes szabályokról az eszközök rendszeresítését követően az országos parancsnok külön rendelkezik.

FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐRSÉG

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 1/2020.(II.21.) utasítása a büntetés-végrehajtási szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrsegről (a továbbiakban: FBŐ) kivonatos rész az alábbiakat határozza meg:

Az FBŐ létrehozását a Bv. szerv vezetője, a BVOP estében a Biztonsági Szolgálat vezetője az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese részére felterjesztett, indoklással ellátott előterjesztésben kezdeményezi, mely tartalmazza az FBŐ tervezett létszámát, a felállítási helyek számát, valamint az őrsegutasítás és őrutasítások tervezetét.

Az FBŐ létesítését az Országos Rendőr-főkapitányság határozattal engedélyezi.

Az FBŐ működése felett a rendészeti felügyeletet az Országos Rendőr-főkapitányság irányítása mellett az illetékes megyei rendőr-főkapitányságok, a szakmai felügyeletet az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a működés szakmai irányítását a BVOP Biztonsági Szolgálata végzi.

Az FBŐ tevékenységének irányítását a fegyveres biztonsági őrseg Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet bizonyos részfeladatainak ellátása tekintetében az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője, a BVOP vonatkozásában az őrsegparancsok és a bv. szerv vonatkozásában az őrsegparancsnok-helyettes végzi.

Az őrsegparancsnok:

Az őrsegparancsnok a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá tartozó munkavállaló, aki felett a munkáltatói jogokat az országos parancsnok gyakorolja, szolgálatát a BVOP Biztonsági Szolgálatán teljesíti.

Az őrségparancsnok előjárója az FBŐ teljes személyi állományának, továbbá kizárólag az FBŐ-vel kapcsolatos feladatok vonatkozásában az őrségparancsnok-helyetteseknek. Az őrségparancsnok látja el a BVOP-n szolgálatot teljesítő fegyveres biztonsági őrök irányítását. Az őrségparancsnok helyettesítését akadályoztatása esetén a Biztonsági Szolgálat vezetője által kijelölt személy látja el.

Az őrségparancsnok-helyettes:

A Bv. szerv személyi állományába tartozó őrségparancsnok-helyettes látja el az FBŐ tevékenységének koordinálásával, szakmai irányításával és ellenőrzésével kapcsolatos őrségparancsnoki feladatokat. Az őrségparancsnok-helyettes a bv. szerv Biztonsági Osztálya vezetője.

A fegyveres biztonsági őrök szolgálatának tervezéséért és szervezéséért a BVOP-n az őrségparancsnok, a Bv. szervnél az őrségparancsnok-helyettes a felelős.

Az őrparancsnok:

Az őrparancsnok látja el az FBŐ tevékenységének napi szintű feladatait, eligazítja, ellenőrzi, beszámoltatja a szolgálatban lévő fegyveres biztonsági őröket. Az őrparancsnok a BVOP-n a főügyelet, a bv. szervnél a biztonsági tiszt.

A fegyveres biztonsági őr előjárója:

- a) a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka;
- b) a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának biztonsági és fogvatartási helyettese;
- c) a BVOP Biztonsági Szolgálat vezetője;
- d) a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője;
- e) az őrségparancsnok;
- f) az adott bv. szerv vezetője;
- g) az adott bv. szerv őrségparancsnok-helyettese;
- h) az adott bv. szerv őrparancsnoka.

Az FBŐ ruházata, felszerelése és fegyverzete:

Az FBŐ részére a 10M e. r. gyakorló ruházat mintájára rendszeresített formaruházon állományjelzésként a „Büntetés-végrehajtás Fegyveres Biztonsági Őrség” felirat szerepel. Rendfokozati jelzés viselése nem megengedett. A fegyveres biztonsági őr a formaruhát a szolgálatellátás, illetve a képzések során köteles viselni. A fegyveres biztonsági őr karjelvénye formaruházatának részét képezi, melyet a bal felkaron, a büntetés-végrehajtási szervezet

hivatásos személyi állománya részére rendszeresített karjelvénnel megegyező helyen kell a felsőruházaton elhelyezni. Amennyiben a fegyveres biztonsági őr formaruházata önhibáján kívül vált használhatatlanná, a bv. szerv haladéktalanul gondoskodik a pótlásáról. A fegyveres biztonsági őr fegyverzeti szakanyaggal és EDR készülékkel történő ellátása a bv. szerv feladata. A fegyveres biztonsági őr részére egyéni felszerelésként bilincs, könnygáz, gumibot és lőfegyver kényszerítő eszköz biztosítható. A fegyveres biztonsági őr részére a bv. szervezetnél rendszeresített lőfegyverek közül kizárólag maroklőfegyver biztosítható.

A bv. intézetbe történő be- és kilépés szabályai

A bv. intézeteknek biztonsági – ezen belül objektumőrzési és védelmi – szempontból legérzékenyebb pontjai a személy- és járműbejárati kapuk. Azt mondhatjuk, hogy ezek a bejáratok egyfajta szükséges és mesterségesen kialakított „rések” a biztonsági rendszeren. Ezért ezeket a pontokat kiemelt figyelemmel kell kezelni biztonsági szempontból.

A bv. szerv területére belépő személy köteles a bv. szerv rendjére és biztonságára vonatkozó előírásokat betartani.

A bv. szerv területére belépni szándékozó személyt a személyazonosságának és a belépés indokának megállapítása céljából igazoltatni kell.

A bv. szerv területére belépő személy köteles

- a személyazonosságát igazolni és a belépés indokát közölni,
- betartani a bv. szerv rendjére, a házirendre és a fogvatartás biztonságára vonatkozó előírásokat.

Igazolvány: Személyazonosításra alkalmas hatósági igazolványnak minősül az érvényes személyazonosító igazolvány, vezetői engedély vagy útleveél, továbbá a szolgálati igazolvány.

Az előírtak hiányában az érintett személy beléptetése, illetve a bv. szerv területén való további tartózkodása megtagadható, és az érintett személy onnan eltávolítható.

Az ittas vagy bódult állapotban lévő személy beléptetését meg kell tagadni. Az ittas állapot ellenőrzéséhez annak megállapítására alkalmas eszköz igénybe vehető.

A bv. szerv területére belépő személyt a belépési engedélyre utaló, a ruházaton elhelyezhető jelzéssel kell ellátni.

A bv. szerv rendjére és biztonságára veszélyes – külön jogszabályban meghatározott – tárgyak bevitelének a megakadályozása érdekében a belépni szándékozó személy ruházata és csomagja átvizsgálható.

A bv. szerv területére TILOS bevinni az alábbi tárgyakat vagy eszközöket:

- a) lőfegyver, lőszer, robbanószer, robbanóanyag;
- b) biztonságra veszélyes gyúlékony anyag és gyújtóeszköz, lúg, sav, maró hatású anyag;
- c) sugárzó anyag;
- d) gáz- és riasztó fegyver, hidegfegyver (például íj, nyílpuska stb.);
- e) szűrő- vagy vágóeszköz, hegyes végű vagy éles szélű tárgy;
- f) alkohol, szeszes ital, kábító-, bódító- és pszichoaktív szer;

Kizárólag ENGEDÉLLYEL (a bv. szerv vezetőjének engedélyével) vihetők be a bv. szerv területére az alábbi készülékek:

- a) adó-vevő készülék, telefon;
- b) fényképezőgép, továbbá hang, kép vagy hang és kép rögzítésére alkalmas más készülék;
- c) infokommunikációs eszköz (például laptop, notebook, tablet, pendrive, külső merevlemez, CD, DVD, Blu-ray lemez, egyéb adattároló, mobil stick stb.).

A hatósági eljárást, illetve nyomozati cselekményt végző személy a feladata elvégzéséhez szükséges fényképezőgép, illetve hang- és kép rögzítésére alkalmas más készülék, hordozható számítógép bevitelére – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is jogosult.

A hivatalos vagy szolgálati ügyben eljáró személy a feladata ellátására feljogosító igazolvány, okmány, határozat, megbízólevél vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére.

A védő, valamint a fogva lévő sértett, a magánvádló és az egyéb érdekelt képviselője, továbbá a fogva lévő pótmagánvádló, illetve tanú érdekében eljáró ügyvéd kirendeléséről szóló határozat vagy meghatalmazás felmutatása mellett léphet be a bv. szerv területére.

A védő – a belépéskor történő bejelentés mellett – külön engedély nélkül is jogosult hangfelvevő készüléknek a bv. szerv területére történő bevitelére.

Belépésre jelentkező személyek ruházatának, csomagjának ellenőrzése esetén:

- 1) szemrevételezéssel és technikai eszközzel ellenőrizhető, indokolt esetben közvetlenül is átvizsgálható,
- 2) az intézet területére be nem vihető tárgyak tekintetében tőlük szóbeli nyilatkozat kérhető,
- 3) az ellenőrzéshez szolgálati kutya is igénybe vehető,
- 4) a ruházat közvetlen átvizsgálását csak a személyi állomány belépő személlyel azonos nemű tagja végezheti.

Nem ellenőrizhető:

- 1) a védett személy és a védelmét ellátó,
- 2) a bíró, az ügyész, a bírósági és ügyészségi dolgozó,
- 3) a pártfogó felügyelő,
- 4) a közjegyző, valamint
- 5) az önálló bírósági végrehajtó, végrehajtó-helyettes és kézbesítési végrehajtó,
- 6) a hatósági eljárást, nyomozati cselekményeket, illetve a fogvatartottak intézetbe szállítását, előállítását és terhelt elfogása és megtalálása esetén meghatározott bíróság, ügyész, nyomozó hatóság elé állítását végző személy,
- 7) diplomáciai és a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező személyek.

A bv. szerv területéről történő kilépés szabályai megegyeznek a belépés szabályaival.

II/2. Gazdasági ismeretek

A fogvatartottak ellátása

A 2013. évi CCXL. tv. 97. § (1) bekezdés szerint: a „szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban – fegyházban, börtönben vagy fogházban – és a büntetés-végrehajtási szervezet által kijelölt, lehetőleg az elítélt lakóhelyéhez legközelebb eső büntetés-végrehajtási intézetben hajtják végre. A fegyház a börtönnél, a börtön a fogháznál szigorúbb végrehajtási mód.”

Elhelyezés

Az egyes végrehajtási fokozatok közti különbségek (a fogvatartott mozgása, életrendje, a szabadidő eltöltésének, illetőleg munkavégzésének módja) természetesen hatással vannak a fogvatartottak elhelyezésére is.

A bv. intézeteknek az elítélt részére

- egészséges és kulturált elhelyezést,
- megfelelő élelmezést, és
- formaruhát

kell biztosítaniuk.

A szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet meghatározza, hogy a „nyilvántartásba vett elítéltet az elhelyezési körletre kell kísérni, és részére a megfelelő körletrészt, zárkát vagy lakóhelyiséget, továbbá fekvőhelyet kell kijelölni.”

Fentiek szerint tehát az elhelyezés kétféleképpen valósulhat meg.

Zárkában kell elhelyezni

- 1) a fegyház fokozatú, illetve általában a börtön fokozatú elítéltet,
- 2) a biztonsági okból elkülönített elítéltet,
- 3) az ideiglenesen befogadott elítéltet,
- 4) a különleges biztonságú körletre, illetve zárkába, valamint a hosszú időre ítéltet körletére elhelyezett elítéltet.

Zárka az elítéltek elhelyezésére szolgáló olyan helyiség, amelynek ajtaja, ablaka (a továbbiakban: nyílászárók) a külön rendelkezésekben meghatározott biztonsági követelményeknek megfelel. A zárkában folyóvízzel ellátott mosdót, illetve – az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltek elhelyezésére kialakított zárka kivételével – elkülönített, lehetőség szerint önálló szellőzésű WC-t kell létesíteni.

Lakóhelyiségben lehet elhelyezni

- 1) a fogház, kivételesen a börtön fokozatú elítéltet,
- 2) azt az elítéltet, aki a szabadságvesztést enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának az elrendelése alapján tölti,
- 3) az átmeneti csoportba helyezett elítéltet,
- 4) a szabadságát töltő elítéltet.

A lakóhelyiség az elítéltek elhelyezésére szolgáló olyan lakhatásra alkalmas helyiség, amelynek nyílászáróinál a zárkára meghatározott biztonsági berendezés (felszerelés) mellőzhető. A lakóhelyiségeknél a tisztálkodáshoz szükséges folyóvizet, fürdőt, illetve WC-t körletenként is lehet biztosítani (ennek oka, hogy a lakóhelyiségekben elhelyezett fogvatartottak mozgása kevésbé korlátozott).

A fogvatartottak elkülönítése

Az elhelyezés során el kell különíteni:

- 1) a különböző végrehajtási fokozatba tartozókat egymástól,
- 2) a férfiakat a nőktől,
- 3) a fiatalokat a felnőtt korúaktól,
- 4) a katonákat a katonának nem minősülő elítéltektől,

- 5) a dohányzókat a nem dohányzóktól,
- 6) a fekvőbetegeket az egészségesektől,
- 7) a fertőző betegeket a nem fertőző betegektől.

Jogsabály az elkülönítés egyéb szempontjait is meghatározhatja.

Az elkülönítést külön körleten, ennek elkülönített részén, illetve külön zárkában vagy lakóhelyiségben kell végrehajtani.

A gyógykezelés érdekében a különböző végrehajtási fokozatú elítéltek a kórteremben, a betegszobában, a fertőző elkülönítőben, illetőleg az e célra kijelölt zárkában közösen helyezhetők el.

A végrehajtási fokozattól függetlenül az elítéltek együtt helyezhetők el:

- 1) a gyógyító-terápiás és az átmeneti csoportban,
- 2) a drogprevenciós részlegen,
- 3) pszichoszociális részlegen,
- 4) hosszú időre ítétek részlegén,
- 5) az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása során,
- 6) a fiatalok részlegén,
- 7) az anya-gyermek együttes elhelyezése esetén.

A különböző végrehajtási fokozatú elítéltek a munkahelyen együtt dolgozhatnak, az iskolai oktatásban, szakmai képzésben, a sport- és a kulturális, valamint a vallási rendezvényeken, illetve az orvosi (egészségügyi) rendelésen közösen részt vehetnek, a szabad levegőn, illetőleg a közös étteremben együtt tartózkodhatnak. Az elítéltek elhelyezési körletét az intézet egyéb területeitől, az egyes körletrészeket pedig szükség szerint egymástól el kell különíteni.

II/3. Személyügyi ismeretek

A 2010. évi XLIII. tv. szerinti rendvédelmi szerv:

- a rendőrség,
- a büntetés-végrehajtási szervezet,
- a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, és
- a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.

A 2015. évi XLII. törvény szervei hatálya kiterjed:

Rendvédelmi szervekre

- 1) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- 2) a belső bűnmegelőzési és büntetőfeladatokat ellátó szerv,
- 3) a terrorizmust elhárító szerv,
- 4) az idegenrendészeti szerv,
- 5) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- 6) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- 7) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.

Rendvédelmi feladatokat ellátó egyéb szervekre:

- 8) Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- 9) Országgyűlési Őrség.

A HSZT személyi hatálya kiterjed:

- 1) a hivatásos állomány tagjaira,
- 2) a hivatásos szolgálatra jelentkezőkre,
- 3) a rendvédelmi oktatási intézménybe, hivatásos szolgálat ellátására jogosító képzésre jelentkezőkre,
- 4) a rendvédelmi oktatási intézmény nem hivatásos állományának ösztöndíjas hallgatóira, tanulóira,
- 5) a rendvédelmi oktatási intézmény tisztjelöltjeire,
- 6) a szolgálati nyugdíjasokra,
- 7) a hivatásos állomány tagja és a szolgálati nyugdíjas közeli hozzátartozóira,

- 8) tartalékállományba helyezettekre,
- 9) rendvédelmi igazgatási alkalmazottakra,
- 10) a munkavállalókra.

Alapvető jogok korlátozása

A HSZT szerint korlátozható alapvető jogok:

- 1) a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása,
- 2) a véleménynyilvánítás szabadsága,
- 3) gyülekezési jog,
- 4) egyesülési jog,
- 5) az anyanyelv használata,
- 6) választójog,
- 7) a munka és foglalkozás szabad megválasztása,
- 8) a tulajdonjog gyakorlásának korlátozása.

A szolgálati viszony alanyai

A szolgálati viszony alanya az állam képviselőjében a rendvédelmi szerv, valamint a szolgálatában álló hivatásos állomány tagja.

A szolgálati viszonytal kapcsolatos munkáltatói jogokat – ha a HSZT vagy a 154/2015. (VI.19.) Kormányrendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) másként nem rendelkezik – az állományilletékes parancsnok gyakorolja. A kormányrendelet meghatározza azokat a munkáltatói jogokat, amelyeket a miniszter, az országos parancsnok, az országos főigazgató vagy az állományilletékes parancsnok alárendeltségébe tartozó vezető gyakorol.

Költségtérítések

A hivatásos állomány részére meg kell téríteni:

- 1) az egyik szolgálati helyről a másikra szolgálati érdekből történt áthelyezéssel vagy átrendeléssel kapcsolatos,
- 2) a szolgálati feladat ellátásával kapcsolatban indokoltan felmerült,

- 3) a szabadságról, a munkaszüneti és pihenőnapról történő visszarendeléssel összefüggő,
- 4) a munkába járás helyközi utazási költségeit.

Kedvezmények és támogatások

A hivatásos állomány tagja részére visszatérítendő vagy vissza nem térítendő szociális, jóléti és kulturális kedvezmények és támogatások biztosíthatók.

Ezek különösen a következők:

- 1) üdülési támogatás,
- 2) családalapítási támogatás,
- 3) szociális támogatás,
- 4) illetményelőleg,
- 5) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési támogatás.

Külön miniszteri
rendelet szabályozza

Lakhatási támogatás

A hivatásos állomány tagja részére lakhatási támogatás nyújtható.

Természetbeni ellátás

A hivatásos állomány tagját a természetbeni ellátás keretében térítésmentesen el kell látni a rendvédelmi szerv feladatainak megfelelő

- 1) fegyverzettel,
- 2) felszereléssel,
- 3) ruházattal,
- 4) és a jogszabályban meghatározott esetben élelmezéssel.

Érdemek elismerése

A hivatásos állomány tagja részére szolgálati feladat kiemelkedő teljesítéséért vagy szolgálati feladatok hosszabb időn át történő eredményes végzéséért:

- 1) írásbeli dicséret,
- 2) miniszteri elismerő oklevél,
- 3) pénz- vagy tárgyjutalom,

- 4) a miniszter által adományozott névre szóló szál- vagy lőfegyver, emléktárgy,
- 5) hazai vagy külföldi jutalomüdülés,
- 6) egy fizetési fokozattal történő előresorolás,
- 7) eggyel magasabb rendfokozatba történő soron kívüli előléptetés,
- 8) tanácsosi vagy főtanácsosi kitüntető cím,
- 9) a miniszter által alapított díj, plakett, emléklap,
- 10) szolgálati jel adományozható.

Képesítési követelmények

- 1) vezető és tiszti besorolási osztály: főiskolai, egyetemi végzettség v. mesterfokozatú felsőfokú végzettség,
- 2) tiszthelyettesi beosztásba tartozó: középfokú végzettség,
- 3) alaptevékenységet végzőknek: szerv alaptevékenységének megfelelő szakképzettség, szakmai alapképzettség,
- 4) nem alaptevékenységet végzőknek: szakképzettség vagy szakmai alapképzettség hiányában a kinevezéskor határidő tűzésével elő kell írni,
- 5) rendvédelmi igazgatási alkalmazott: rendészeti alapvizsga.

Nyugdíj előtti rendelkezési állomány

A hivatásos állomány tagját a hivatásos szolgálat felső korhatárának elérése előtt öt évvel kérelmére vagy beleegyezésével nyugdíj előtti rendelkezési állományba kell helyezni, ha legalább harminc év tényleges szolgálati idővel rendelkezik.

A hivatásos állomány nyugdíj előtti rendelkezési állományba helyezett tagja szolgálatot nem lát el, munkavégzésre nem kötelezhető, kivéve veszélyhelyzet, megelőző védelmi helyzet, rendkívüli állapot, váratlan támadás vagy szükségállapot idején.

Arra az időtartamra, amíg nem hívják szolgálatba, olyan mértékű illetményre jogosult, amelynek összege a személyi jövedelemadó és a járulékok levonása után megegyezik azzal az összeggel, amely a nyugdíj előtti rendelkezési állományba helyezéskor öregségi nyugdíjként

megilletné, ha az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte volna, vagy választása szerint a Knytv.-ben foglaltak szerint rögzített szolgálati nyugdíjnak megfelelő összeggel Utóbbi összegről a munkáltatói jogkört gyakorló eljárót annak kérelmére a nyugdíj-megállapító szerv tájékoztatja.

Könnyített szolgálat

A hivatásos állomány tagját a hivatásos szolgálat felső korhatárának elérése előtt tíz évvel, ha legalább huszonöt év tényleges szolgálati idővel rendelkezik, kérelmére – valamely, e törvény hatálya alá tartozó rendvédelmi szervnél vagy a miniszter által vezetett minisztériumban könnyített szolgálatban foglalkoztatottak által betölthető szolgálati beosztásban – könnyített szolgálat formájában kell foglalkoztatni. A rendvédelmi szerv az írásbeli kérelmet pusztán a törvényi feltételeknek való megfelelése tekintetében vizsgálhatja, amennyiben megállapítja azok maradéktalan teljesülését, a kérelemnek köteles helyt adni.

Könnyített szolgálat ellátása esetén:

- a szolgálatteljesítési idő heti harmincöt óra,
- túlszolgálat nem rendelhető el.

A könnyített szolgálatban foglalkoztatott beleegyezése nélkül éjszakai szolgálatteljesítés nem rendelhető el.

A hivatásos állomány könnyített szolgálatban foglalkoztatott tagjának beosztási illetménye azon összegnek a 90%-a, amely a hivatásos állomány tagját beosztási illetményként az általa betöltött szolgálati beosztásban akkor illetné meg, ha a szolgálati beosztást nem könnyített szolgálatban töltené be.

A rendőrség különleges foglalkoztatási állománya

A HSZT tartalmazza rendőrségnél létrehozott különleges foglalkoztatási állományra vonatkozó szabályokat.

Ha az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtt a szolgálati járandóságra jogosult:

- vállalja, hogy szolgálati viszony keretében a különleges foglalkoztatási állományban (a továbbiakban: szenior állomány) teljesít szolgálatot, és
- megfelel a miniszter által meghatározott alkalmassági követelményeknek, kérelmére – függetlenül attól, hogy melyik rendvédelmi szervnél vagy a Magyar Honvédségnél állt fenn korábbi szolgálati viszonya – az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szenior állományába kell venni.

A szenior állományba tartozó szolgálati beosztást nem lát el.

A szenior állományban történő foglalkoztatásra az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv és a szolgálati járandóságra jogosult határozott idejű szerződést köt, amely alapján az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig foglalkoztatható.

Szenior állományba vételkor a szolgálati időt a szolgálati nyugállományba helyezéskor elismert hivatásos szolgálati idő alapján kell megállapítani.

A szenior állomány tagjának illetményét a központi költségvetés a rendvédelmi szervnek megtéríti.

A szenior állomány tagja – általában – fegyver nélküli szolgálatot lát el.

A szenior állományban foglalkoztatott szolgálatteljesítési ideje heti harmincöt óra, részére túlszolgálat nem rendelhető el.

A szenior állományban foglalkoztatott beleegyezése nélkül éjszakai szolgálatteljesítés részére nem rendelhető el.

A szenior állomány tagját a szolgálati feladataira figyelemmel megállapított felszereléssel kell ellátni.

A szenior állományban foglalkoztatott a szolgálati viszony létesítését követően, a tényleges szolgálat megkezdése előtt, a szolgálati feladatok jellegének megfelelő képzésben részesül.

A szenior állományban foglalkoztatott szolgálati viszonya az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtt is megszűnik:

- a szenior állomány tagjának kérelmére,
- ha a szenior állomány tagjával szemben a HSZT 80. § (1) bekezdés f) vagy g) pontjában, vagy a 86. § (2) bekezdés b) vagy d) pontjában foglalt ok áll fenn, vagy
- ha a szenior állomány tagja nem felel meg a szenior állomány tagjára vonatkozó egészségi, fizikai és pszichikai követelményeknek.

A szenior állományban foglalkoztatott szolgálati viszonyának megszüntetésére irányuló kérelemben meg kell jelölni a szolgálati viszony megszüntetésének időpontját. A kérelmet a szolgálati viszony megszüntetésének időpontját megelőzően legalább 60 nappal be kell nyújtani.

Abban az esetben, ha a szenior állomány tagjának szolgálati viszonya kérelemre szűnik meg, az érintett a szenior állományba egy alkalommal visszavehető.

Megüresedett szolgálati beosztás betöltésénél a szenior állomány tagját – ha megfelel a HSZT 36. §-ban vagy a 39. § (2) és (3) bekezdésében meghatározott feltételeknek – előnyben kell részesíteni.

A szenior állomány tagja – beleegyezése nélkül – szolgálatát közfoglalkoztatás szervezésére, irányítására és végrehajtására irányuló feladatok ellátására létrehozott közigazgatási szervnél is teljesítheti.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei, etikai kódex

A törvény a rendvédelmi hivatás etikai alapelveit fogalmi kategóriáinként rögzíti, kiegészítve a vezetőkre vonatkozó többletkövetelményekkel:

HIVATÁSOS ÁLLOMÁNY, RIASZ	VEZETŐ
hűség	példamutatás
nemzeti érdek előnyben részesítése	szakmai szempontok érvényesítése
méltóság és a tisztesség	számonkérési kötelezettség
előítéletektől való mentesség	+ hivatásos követelmények
pártatlanság	
felelősségtudat	
szakszerűség	
együttműködés	
arányosság	

Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex

A Magyar Rendvédelmi Kar 2013. május 28-án fogadta el a kar tagjaira vonatkozó etikai szabályzatot, amely 2021. június hónapban módosításra került. A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex elsőrendű célja, hogy egyértelműen kifejezze azokat az értékeket, amelyeket a hivatásrend tagjainak követniük kell, és a nehezen eldönthető részletkérdések tekintetében is egyértelmű útmutatást nyújtson.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei

A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex és Etikai Eljárási Szabályzat rendelkezik egyes alapelvekről, melyeknek fényében a kódexet értelmezni kell. A hivatásos állomány tagjai tekintetében a Kódex alapján ilyen a(z):

- 1) hűség a hazához és a nemzethez,
- 2) nemzeti érdekek előnyben részesítése,
- 3) méltóság és tisztesség,
- 4) előítéletektől való mentesség,
- 5) pártatlanság,
- 6) szakszerűség,
- 7) együttműködés,
- 8) arányosság.

A Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex hatálya kiterjed az MRK tagságára.

A Kódex tartalmát meghatározó alapértékek, elvárások

Törvényesség, a köz és az állampolgárok szolgálata, a tisztesség követelménye

Alapvető követelmény, hogy az MRK tagjai az Alaptörvényben, a jogszabályokban és közjogi szervezetszabályozó eszközökben foglaltaknak megfelelően éljenek és dolgozzanak. Munkájukat alapvetően, mint szolgáltatást – a biztonság, a rend, és az érintett szervek feladatrendszerének szem előtt tartása mellett, a köz és az egyes polgár érdekeinek, jogainak és igényeinek figyelembevételével, a humánus szellemében lássák el.

Professzionizmus, minőségi munkavégzés, felelősségvállalás, konstruktív kritikai attitűd és innováció

Az MRK tagjaival szemben általános elvárás, hogy a hivatásos állomány tagja szakmai és általános ismereteit folyamatosan fejlessze, munkáját szakszerűen és magas színvonalon lássa el. Vállaljon felelősséget tevékenységeiért, döntéseiért. Legyen nyitott az újdonságok befogadására, törekedjen azok hatékony alkalmazására.

Az elkötelezettség, megbízhatóság, a társadalmi elfogadottság erősítése

Az MRK tagja munkavégzése során tartsa be az általános erkölcsi szabályokat, magánélete során pedig érvényesítse az általánosan elfogadott etikai normákat, segítse ezzel is az érintett szervezet közbizalmat teremtő és erősítő törekvéseit.

Általános erkölcsi követelmények

Munkavégzésük során az MRK tagjai

Törvényesen, pártatlanul, előítéletektől mentesen és részrehajlás nélkül járjanak el. A szervezet által előírt szakmai és morális követelményeket tartsák be, felelősségteljesen, ésszerűen, kezdeményezően járjanak el. Tartsák tiszteletben mindazoknak a jogait, akikkel munkavégzésük során kapcsolatba kerülnek, de követeljék meg tőlük a kötelezettségeik teljesítését.

Munkahelyi kapcsolataikban az MRK tagjai

Minden esetben törekedjenek az optimális együttműködésre, a problémák közös megoldására, egymás érdekeinek lehetséges figyelembevételére. Ügyeljenek egymás tekintélyének, emberi és szakmai tisztességének megóvására, az alaptalanul rágalmozott munkatársak védelmére lépjenek fel.

Vezetőkkel, előljárókkal való kapcsolattartásukban az MRK tagjai

Indokolt szakmai esetekben kérjék ki vezetőik tanácsát, támaszkodjanak azok szakmai és emberi tapasztalataira.

Polgárokkal (ügyfelekkel) való érintkezésük során az MRK tagjai

Törekedjenek a törvényesség, szakszerűség és pontosság követelményének megtartására, a közigazgatási hatósági tevékenységük során érvényesüljön a szolgáltató jelleg. A feladataik ellátása során a jogszabályban biztosított hatalmukkal, befolyásukkal ne éljenek vissza, eljárásukban törekedjenek a kölcsönös bizalom megteremtésére.

A személyes adat és a minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat minden esetben tartsák be.

Magánéletükkel kapcsolatban az MRK tagjai

Törekedjenek arra, hogy életvitelük alkalmas legyen a környezetük tiszteletére és megbecsülésére, ne adjanak okot tisztességükben való kételkedésre. Magántermészetű kapcsolataikat aszerint válasszák meg, illetve kapcsolatrendszerüket úgy alakítsák ki, hogy a munkahelyükön vállalt kötelezettségeikkel ne kerülhessenek szembe.

Továbbá ne alakulhasson ki elvtelen, törvénybe ütköző elkötelezettségi-függőségi helyzet.

Internetes kommunikációjuk során az MRK tagjai

Tartózkodjanak mások emberi méltóságának, továbbá a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésértől. Lehetőség szerint ne adjanak meg és/vagy ne töltsenek fel és/vagy ne osszanak meg munkahelyükkel, munkatársaikkal, saját magukkal kapcsolatos olyan adatokat, információkat (képek, videók, hangfájlok stb.), amelyek alkalmat adhatnak bármilyen visszaélésre.

A korrupcióval összefüggésben az MRK tagjai

Vezetőként és beosztottként törekedjenek a korrupció megelőzésére. Fontosnak tartjuk érzékeltetni, hogy a korrupciós bűncselekmények feljelentésének elmulasztása nem csak jogi kérdés, az ilyen tartalmú jelenségekkel kapcsolatos jelzések megtétele – megfelelő és esetenként eltérő mérlegelést követően – általában elvárható a közszolgálat tagjától.

Az összeférhetlenséggel kapcsolatban az MRK tagjai

Munkahelyük lehetőségeit, beosztásukat, hatáskörüket saját, családjuk, valamint más személy anyagi, egzisztenciális, illetve erkölcsi érdekeinek előtérbe állítására, érvényesítésére nem használhatják fel.

Magyar Rendvédelmi Kar

A Magyar Rendvédelmi Kar (a továbbiakban: MRK) a rendvédelmi szervek hivatásos állománya tagjainak, rendvédelmi alkalmazottainak, és a rendvédelmi szerveknél foglalkoztatott munkavállalóinak (a továbbiakban: munkavállaló) önkormányzattal rendelkező rendvédelmi szakmai köztestülete.

Az MRK kötelező tagsági viszony alapján működik. A rendvédelmi szervvel fennálló szolgálati viszony, rendvédelmi igazgatási jogviszony vagy munkavállalói jogviszony alapján a hivatásos állomány tagja, a rendvédelmi alkalmazottak, valamint a munkavállaló az MRK tagjává válik.

Az MRK tagozata

- 1) a rendőrség,
- 2) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- 3) a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvény hatálya alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek,
- 4) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- 5) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint
- 6) az Országgyűlési Őrség hivatásos állománya tagjainak, rendvédelmi alkalmazottainak és munkavállalóinak elkülönülő résztestülete.

Az MRK:

- 1) javaslattételi joggal rendelkezik a rendvédelmi szervek tevékenysége minőségének jobbítása érdekében,
- 2) a miniszter útján kezdeményezheti a Kormánytól a tagjai munkakörülményeit, foglalkoztatási feltételeit és a hivatás gyakorlását érintő jogszabályok megalkotását, módosítását,
- 3) konzultációs joggal közreműködik a tagjai foglalkoztatásának és hivatásgyakorlásának feltételeit befolyásoló, az előírt szakmai vizsgákkal kapcsolatos, valamint az MRK-t érintő jogszabályok megalkotásában,
- 4) véleményét ki kell kérni a hivatásos és igazgatási szolgálati viszonytal, valamint a munkaviszonnyal összefüggő kérdésekben,
- 5) kezdeményezheti a miniszternél a hivatásos és igazgatási szolgálati viszonytal vagy munkaviszonnyal kapcsolatos jogszabálysértő gyakorlat megváltoztatását,

- 6) feladat- és hatáskörét érintő bármely kérdésben felterjesztési jogot gyakorol,
- 7) megalkotja működési szabályait, tagjairól és szerveiről nyilvántartást vezet,
- 8) megalkotja éves költségvetését és elfogadja az éves költségvetés végrehajtásáról szóló, a számviteli törvény szerinti beszámolót,
- 9) megalkotja a hivatásetikai részletszabályokat, az e törvényben meghatározott keretek között kialakítja az etikai eljárás rendszerét, valamint lefolytatja az etikai eljárásokat,
- 10) tagjairól és szerveiről nyilvántartást vezet,
- 11) a kiváló munka elismeréseként díjakat alapíthat és adományozhat,
- 12) a Kormánytól – a miniszter útján –, a miniszternél, az országos parancsnoknál és az országos főigazgatónál kezdeményezheti kitüntetés vagy más elismerés adományozását,
- 13) szakmai konferenciákat, tudományos tanácskozásokat, felkészítő továbbképzéseket szervezhet,
- 14) pályázatokat írhat ki és bírálhat el, továbbá kiadványokat jelentethet meg a rendvédelem fejlesztésére, gyakorlatának egységesítésére, a példaadó rendvédelmi munkamódszerek megismertetésére, a rendvédelem hagyományainak ápolására,
- 15) tagjai számára kedvezményes szolgáltatásokat nyújthat,
- 16) megfigyelőként részt vehet tagjai szakmai vizsgáztatásában és továbbképzésében, indokolt esetben törvényességi vagy egyéb intézkedést kezdeményezhet,
- 17) tagot delegál a Rendészeti Alap- és Szakvizsga Bizottság elnökségébe, továbbá
- 18) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket törvény, kormányrendelet vagy az Alapszabály határoz meg.

A rendvédelmi szerv vezetője köteles kikérni az MRK véleményét a hivatásos, a rendvédelmi alkalmazotti, valamint a munkavállalói állomány szolgálatteljesítésére vagy munkavégzésére, szolgálatteljesítési idejére vagy munkaidejére, pihenőidejére, jutalmazására, valamint juttatásaira vonatkozó, a hatáskörébe utalt szabályozásról.

Az MRK jogosult véleményezni a tagjai csoportját érintő munkáltatói intézkedést, döntést vagy annak tervezetét, továbbá ezzel összefüggésben konzultációt kezdeményezni.

Az MRK legfőbb képviseleti, döntéshozó szerve a Közgyűlés, amely megválasztja saját tagjai közül az elnökét és alelnökeit, a Felügyelőbizottság elnökét és tagjait (6 tag), az Etikai Bizottság elnökét és tagjait (21 tag), megalkotja az Alapszabályt és a Választási Szabályzatot, gyakorolja az MRK-nak az e törvényben, valamint az Alapszabályban meghatározott feladat- és hatáskörét.

Az MRK legfőbb ügyintézői testülete az elnök és a tagozatonként egy-egy alelnök alkotta Elnökség.

Az MRK 53 tagból álló Közgyűlésének tagjait – tagozatonként 10 tag, kivéve Országgyűlési Őrség 3 tag – a rendvédelmi szervek hivatásos állományának tagjai, rendvédelmi alkalmazottai és munkavállalói közül választják meg öt évre, titkos szavazással a Választási Szabályzat szerint.

Az MRK-val munkajogviszonyban álló főtitkár vezeti az MRK Irodáját, valamint ellátja az Alapszabályban meghatározott feladatokat. Felette a munkáltatói jogkört az elnök gyakorolja.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományának tagja a közgyűlés tagja, tisztségviselője, MRK rendezvény résztvevője csak a főigazgató engedélyével lehet.

Az MRK a feladat- és hatáskörét érintő bármely kérdésben az adott kérdésben hatáskörrel rendelkező állami szerv vezetőjéhez fordulhat, és tájékoztatást, adatot, szakmai és jogértelmezési kérdésben állásfoglalást, tájékoztatás) kérhet, javaslatot tehet, intézkedés megtételét kezdeményezheti, valamint az általa irányított szerv működésével vagy az általa kibocsátott jogszabállyal, közjogi szervezetszabályozó eszközzel és egyéb – az MRK tagjainak csoportját érintő – döntésével kapcsolatban véleményt nyilváníthat, kezdeményezheti annak megváltoztatását vagy visszavonását.

Az MRK felett a törvényességi ellenőrzést az ügyészség gyakorolja.

Az ágazati érdekvédelmi tanács a miniszter, az országos parancsnok, valamint az MRK képviselőjében eljáró konzultatív tanács részvételével működik.

Az ágazati érdekvédelmi tanács hatáskörébe az adott ágazatban foglalkoztatott hivatásos, rendvédelmi alkalmazotti, valamint a rendvédelmi szervnél foglalkoztatott munkavállaló élet- és munkakörülményeire, foglalkoztatási feltételeire vonatkozó tárgykörök tartoznak, továbbá mindazok a tárgykörök, amelyek e törvény alapján az MRK feladatkörébe tartoznak.

A Becsületbíróság elnökét – az MRK Etikai Bizottságától bekért javaslat alapján – az MRK Elnöksége jelöli ki a hivatásos állományban a rendvédelmi szervnél összeállított névjegyzéken szereplő tagjai közül.

Becsületbíróság

A hivatásos állomány tagja (vagy volt tagja) kérheti a Becsületbíróság összehívását, ha

- szolgálati viszonyát a HSZT 86. § (2) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján azért szüntették meg, mert a minősítés alapján a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná vált, és a felmentés ellen benyújtott szolgálati panaszát elutasították, vagy a felmentés ellen a szolgálati panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja,
- szolgálati viszonyát a HSZT 86. § (2) bekezdés d) pontja alapján méltatlanság miatt szüntették meg, és a felmentés ellen benyújtott szolgálati panaszát elutasították, vagy a felmentés ellen a szolgálati panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja, vagy
- fegyelmi ügyben vele szemben szolgálati viszony megszüntetés fenyítést szabtak ki, és a fegyelmi ügyben hozott érdemi határozat ellen benyújtott panaszt elutasították, vagy a panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja.

A hivatásos állomány tagja a Becsületbíróság összehívását a sérelmezett döntést hozó elöljárónál kezdeményezheti a döntés kézhezvételétől számított nyolc napon belül.

A Becsületbíróság eljárásában a hivatásos állomány tagja szolgálati viszonyának fenntarthatóságáról dönt.

A Becsületbíróság három főből áll. A Becsületbíróság elnökét – az MRK Etikai Bizottságától bekért javaslat alapján – az MRK Elnöksége jelöli ki a hivatásos állománynak a rendvédelmi szervnél összeállított névjegyzéken szereplő tagjai közül.

A Becsületbíróság további két tagját a Becsületbíróságot összehívó elöljáró jelöli ki, a hivatásos állomány névjegyzéken szereplő, az eljárás alá vonttal legalább azonos rendfokozati állománycsoportba tartozó tagjai közül.

Nem lehet tagja a Becsületbíróságnak, aki

- az ügyben eljár, a döntéshozatalban részt vett vagy szolgálati beosztása alapján részt fog venni,
- az érintettel szemben személyében elfogult, továbbá
- ellen fegyelmi eljárás folyik, vagy aki fenyítés hatálya alatt áll.

Korrupció elleni védelem

Minden olyan cselekedet korrupciónak tekinthető, amikor egy döntési helyzetben lévő személy adott téren meglévő hatalmát nem az általa képviselt szervezet, hanem személyes céljai érdekében használja fel. Így az is korrupció, ha egy tanár némi ajándék fejében átengedi a vizsgán az arra nem érdemes diákot, ha egy rendőr néhány ezresért eltekint a feljelentéstől, vagy egy hivatalnok ellenszolgáltatás fejében átengedi/előreviszi az ügyünket.

Egyszerűen megfogalmazva a korrupció megvalósulásakor az egyéni érdek a közérdek elé helyeződik.

A korrupció fogalmát, jelentéstartalmát már sokan, sokféleképpen megjelenítették. Lényeges leszögezni, hogy nincsen egységesen kialakult definíció, aminek oka, hogy e jelenség koronként, társadalmanként változik.

Ennek okán egy olyan szubjektív töltetű társadalmi jelenségről beszélünk, melynek jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- 1) a korrupció nemkívánatos, káros jelenség,
- 2) nehezen felderíthető, bizonyítása jelentős akadályokba ütközik,
- 3) mindig valamilyen hatalommal való visszaélést jelent (politikai, gazdasági, hivatali stb.) nem csak közhatalommal rendelkező személy követheti el, hanem bárki, aki a társadalmi javak–jogok elosztásában részt vesz, vagyis döntési kompetenciával bír,
- 4) mindig valamilyen haszonszerzés (többször vagyoni) vezérli,
- 5) minden korrupciós aktus célzatos cselekmény („csak úgy” soha nem korrumpál senki), annak mindig célja van, még
- 6) akkor is, ha az később válik világossá,
- 7) minden esetben van egy aktív elkövető, aki saját érdekeinek érvényesítése érdekében előnyt nyújt,
- 8) minden esetben megvan ennek ellentétpárja, a „passzív fél”, aki a különjuttatásért cserébe – valamilyen aktív vagy passzív magatartásával – jogtalan előnyt biztosít,
- 9) ezek az elszórt jelenségek sajátos egységet alkotnak, s így válik mindez társadalmi jelenséggé, egy öngerjesztő folyamat (a korrupció korrupciót szül).

A Btk. XXVII. fejezetében foglalkozik azon korrupciós cselekményekkel, melyet a törvényalkotó büntetni rendel:

- 1) vesztegetés – Btk. 290. §,
- 2) vesztegetés elfogadása – Btk. 291. §,
- 3) hivatali vesztegetés – Btk. 293. §,
- 4) hivatali vesztegetés elfogadása – Btk. 294. §,
- 5) vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban – Btk. 295. §,
- 6) vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban – Btk. 296. §,
- 7) befolyás vásárlása – Btk. 298. §,
- 8) befolyással üzérkedés – Btk. 299. §,
- 9) korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása – Btk. 300. §.

Büntetés-végrehajtás

A büntetés-végrehajtás feladatköre szerint az alábbi kockázati tényezők sorolhatók fel.

A bv. szervezet a szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, kényszerintézkedéseket, a szabálysértési elzárást végrehajtó állami fegyveres rendvédelmi szerv. A bv. e feladatainak ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság megerősítéséhez.

Kockázati tényezők:

- 1) fogvatartottak ellenőrzésének hiánya vagy ellenőrzésének felületessége ellenszolgáltatás fejében,
- 2) fogvatartottak között információ szolgáltatása,
- 3) kedvezményes elhelyezés biztosítása,
- 4) a fogvatartott által nem birtokolható tárgyak átadása.

Nemzeti Védelmi Szolgálat

A magyar közigazgatásban a korrupció elleni küzdelem egyik meghatározó, szerve a rendőrség belső bűnmegelőzési és bünfelderítési feladatokat ellátó szerve, a Nemzeti Védelmi Szolgálat. A rendőrségről szóló törvény rendelkezései szerint a rendőrséget az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és bünfelderítési szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv alkotja.

Az NVSZ 2011. január 1-jén kezdte meg működését, jogkörének részletes szabályait a 293/2010. (XII.22.) Korm. rendelet határozza meg. Jogelődjéhez, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatához (a továbbiakban: RSZVSZ) képest más szervezeti struktúra, kibővült feladat- és hatáskör jellemzi. Mindezt alátámasztja, hogy az RSZVSZ az NVSZ egyik igazgatóságaként integrálódott az új szervezetbe. Célja, hogy tevékenységével megteremtse egy erkölcsileg tiszta, szakmailag felkészült, gondolkodásmódjában európai közszolgálatot hazánkban, továbbá megóvja azt a korrupciós befolyástól, így erősítve a közszféra működésébe vetett bizalmat.

Bűnmegelőzés, bűnfelderítés

Az NVSZ felderíti a jogszabály által hatáskörébe utalt bűncselekményeket. Bűnfelderítő tevékenységét a nyomozás elrendeléséhez szükséges gyanú megállapításáig, vagy kizárásáig folytatja. Amennyiben bűncselekmény elkövetésének gyanúját észleli, haladéktalanul feljelentést tesz a nyomozás teljesítésére hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságnál vagy az ügyésznél és átadja az általa összegyűjtött adatokat. A Nemzeti Védelmi Szolgálat nyomozóhatósági jogkört nem gyakorol.

A kifogástalan életvitel ellenőrzése és a megbízhatósági vizsgálat

A kifogástalan életvitel ellenőrzés lehetővé teszi, hogy csak az lehessen hivatásos állomány tagja, aki valóban arra érdemes. A megbízhatósági vizsgálat folyamatos kontrollt jelenthet a szervezeteknél a jogállamiság követelményeit szolgálva. Vizsgálja a feladatellátás során tanúsított magatartást, az intézkedési és munkaköri kötelezettség teljesülését. Preventív módon ellenőrzi a valóságban is előforduló, vagy feltételezhető élethelyzeteket. Megteremti a lehetőséget annak kimutatására, hogy ki vált méltatlanná a köz szolgálatára.

Jogszabálygyűjtemény

- 1) 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- 2) 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről
- 3) 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
- 4) 2012. évi C. törvény Büntető Törvénykönyvről
- 5) 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
- 6) 2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról
- 7) 1878. V. sz. tv. (Csemegi-kódex) a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről
- 8) 1966. évi 21. törvényerejű rendelet
- 9) 1971. évi 28. törvényerejű rendelet
- 10) 1979. évi 11. törvényerejű rendelet
- 11) 1978. évi IV. törvényerejű rendelet
- 12) 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről
- 13) 21/1997. IM rendelet
- 14) 16/2014. IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
- 15) 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól
- 16) 293/2010. (XII. 22.) Kormányrendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról
- 17) 154/2015. (VI.19.) Kormányrendelet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény végrehajtásáról
- 18) 8/1959. BM utasítás
- 19) 1955. évi Büntetés-végrehajtási szabályzat
- 20) Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex

- 21) 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítása büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról
- 22) 1/2020.(II.21.) BVOP utasítása a büntetés- végrehajtási szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrsegről

Irodalomjegyzék

1. BV. felsőfokú gazdálkodási ismereti jegyzet Bozáné Török Erika c. bv. alezredes, 2018. év
2. Bv. Rendészeti szervező – reintegrációs ismeretek jegyzet, Ranga Attiláné c. bv. alezredes, Vörös Erzsébet bv. őrnagy, 2018.
3. Bv. rendészeti szervező – jogi ismeretek - dr. Eisemann Krisztián c. bv. alezredes, Gyurnik Mária c. bv. alezredes, Dr. Ragó Ferenc bv. őrnagy, 2018.
4. Bv. 14 hetes alapfokú szaktanfolyami képzés – reintegrációs ismeretek jegyzet – Ranga Attiláné c. bv. alezredes, Vörös Erzsébet bv. őrnagy, 2018.
5. Bv. 14 hetes alapfokú szaktanfolyami képzés – szolgálati ismeretek jegyzet – Horváth Imre Gábor bv. alezredes, 2018.
6. Bv. 14 hetes alapfokú szaktanfolyami képzés – jogi ismeretek jegyzet, Dr. Ragó Ferenc bv. őrnagy